

ABONAMENTUL:

În an . . . 28— Cor.
 Într-un an . . . 14—
 Într-un an . . . 7—
 Într-un an . . . 2-40

Pentru România și
 străinătate:

Un an . . . 40— franci

Telefon
 în oraș și interurban
 Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
 și ADMINISTRAȚIA.
 Strada Zrinyi N-rul 1/a

INSERȚIUNILE

se primesc la adminis-
 trație.

Mulțămite publice și Loc
 deschis costă șirul 20 fil.

Manuscrisurile nu se in-
 napoiază.

Expozeul contelui Berchtold.

Arad, 6 Noemvrie.

Pe când în Balcani se aude încă glasul
 de oțel al tunurilor, iar în cabinetele marilor
 state europene se țese mereu painjeniișul fin
 și periculos al notelor diplomatice pe cari nu
 puțini le cunosc, pe când nici o mare pu-
 țere nu îndrăznește încă să-și precizeze pe
 deplin atitudinea ei politică față de noua stare
 de lucruri în Balcani, în acea vreme monar-
 hia noastră a fost cea dintâi care în mod franc
 și cinstit, s'a pronunțat ieri în fața delega-
 țiilor și în fața Europei întregi prin rostul
 ministrului ei de externe, contele Berchtold.
 Între toate puterile mari din Europa, Austro-
 Ungaria este statul care are mai multe inte-
 rese în Balcani și de aceea ea a și fost cea
 dintâi care și-a dat cărțile pe față, arătându-și
 intențiile.

A surprins însă intru câtva faptul ca ex-
 pozeul ministrului de externe în fața delega-
 țiilor a premers de data aceasta mesajului
 de tron, ceea ce până acum nu s'a mai întâm-
 plat. Mesajul de tron va veni deci ca o con-
 firmare din partea monarhului nostru acor-
 dată politicii ministrului său.

Atmosfera deosebit de solemnă care dom-
 nă în sala delegațiilor din Budapesta, în-
 ordarea, nervozitatea ce cuprinsese pe toți
 delegații înainte de rostirea expozeului, erau
 nu numai oglinda fidelă a celui mai înalt for
 politic ce-l avem, ci a întregii monarhii. Răs-
 boiul din Balcani a ruinat atâtea existențe
 și a produs o panică ce a produs-o la bursele din Viena
 și Budapesta, a scornit atâtea svonuri vagi
 și neîntemeiate despre o intervenție militară

a monarhiei noastre, a produs o astfel de iri-
 tare în opinia publică încât se explică foarte
 ușor curiozitatea și nerăbdarea cu care țara
 întreagă aștepta o lamurire dela guvernul ei
 comun. Contele Berchtold a rupt vâlul vrăjit
 ce se întinsese în ultimul timp peste acțiunile
 diplomatice ale ministerului nostru de externe,
 a adus ușurare sufletelor iritate, precizând
 politica pașnică ce-o urmărește monarhia
 noastră.

Austro-Ungaria, în deplină înțelegere cu
 aliații săi, declară că nu preconizează o po-
 litică de expansiune teritorială, dar fiind ea
 statul care are cele mai numeroase interese
 în Balcani, va ști să-și afirme cu demnitate
 aceste interese de natură economică și poli-
 tică. Recunoașterea din partea monarhiei no-
 stre a pretențiilor politice legitime pe cari le
 fac statele balcanice aliante, este primul gest
 de prietenie, este prima dovadă de loialitate
 și prevenire ce o arată un stat față de noua
 stare de lucruri din Balcani, și statele aceste
 vor trebui să înțeleagă și să prețuiască după
 merit această recunoaștere care consfințește
 succesele lor militare. Tonul cu care a rostit
 Berchtold expozeul său calm, plin de demni-
 tate și de încredere în puterile monarhiei, a fa-
 cut cea mai bună impresie asupra delegațiilor.

De o mare importanță pentru regatul ro-
 mân și pentru elementul românesc de pretu-
 tindenii este recunoașterea legitimității pre-
 tențiilor României. „Atitudinea calmă și cum-
 pătată a regatului României, care stă în strân-
 să legătură de prietenie cu noi, a fost de o
 însemnătate mare pentru desvoltarea eveni-
 mentelor, iar noi sperăm că importanțele ei
 interese, bazate pe poziția ei geografică, vor
 afla deplină considerație”.

După aprobarea pretențiilor României
 relative la unele compensații din partea Bul-
 gariei, aprobare făcută într'un interview al
 ministrului de externe rus, Sasonow, și mo-
 narhia noastră, iar cu dânsa întreaga Triplă
 alianță, vede cu ochi buni, ba de sigur o va
 sprijini pe România în mod efectiv la afirma-
 rea intereselor ei legitime. Contele Berchtold
 care a fost primit în vara aceasta în audiența
 la Sinaia, precum și moștenitorul de tron, ar-
 hiducele Francisc Ferdinand, care a vizitat
 anii trecuți în România familia regală română,
 s'au convins pe deplin de prietenia sinceră a
 statului vecin față de monarhia noastră și de
 aici vine și sprijinul de care se bucură Româ-
 nia în aceste momente istorice din partea Au-
 stro-Ungariei. Se știe că contele Berchtold,
 înainte de a veni la Budapesta pentru a face
 expozeul de ieri, a fost mai întâi primit în au-
 diență în Viena de moștenitorul de tron, care
 se știe că este un mare binevoitor al Româ-
 nilor. Mare importanță i se dă schimbului de
 scrisori confidentiale între monarhii Austro-
 Ungariei și României, și în special vizitei mo-
 ștenitorului de tron al României la Budapesta
 chiar în ziua când M. S. regele nostru va
 rosti mesajul de tron.

Dintre toate statele neamestecate în răs-
 boiul actual singură România cere compen-
 sații teritoriale și are norocul să se bucure
 de aprobarea ambelor mari grupări politice
 din Europa, a Triplei alianțe și a Triplei an-
 tante. Prin atitudinea ei neutrală, prin politica
 ei europeană, deamă și consecventă ea a
 contribuit în mod simțitor la menținerea păcii
 universale și la localizarea războiului în Bal-
 cani. Punctul de vedere al contelui Berch-
 told față de pretențiile legitime ale României

Victorie!

Report scris de corespondentul de război al zia-
 rului vienez „Die Zeit”, Ludovic Bauer, de pe
 câmpul de război bulgar.

Stara-Zagora, 25 Oct. 1912.
 (Cartierul general bulgar).

Joi a căzut Kirkkilisse!

Marti l'au chemat pe generalissimul Savov.
 L'au chemat bucuros; fiindcă nu-l iubesc pe
 el și fiindcă este pus sub acuză că ar fi de-
 ceat bani de ai statului. Dar Savov este con-
 siderat de cel mai capabil ofițer al țării și fără
 de el nu puteau înainta cu atacul. Generalul a
 dispărut deci, deodată, din Stara-Zagora și toți
 știau că s'a apropiat momentul decisiv. Joi însă,
 de altă din nou în fața cartierului general și de-
 monstrează ceva câtorva ofițeri, făcând gesturi
 argi. Acest „ceva” era Kirkkilisse. În zorul con-
 versatiei adună energie degetele, strângându-le
 pumnii — aha, da, îi ține strins pe Turci, o sim-
 țeste asta prea bine, și n'are să-i mai lase.

O oră după cele petrecute se afișează bule-
 tinul: a căzut Kirkkilisse.

Toți au așteptat-o. Atât de sigură a fost Bul-
 garia de puterile ei, încât nimeni n'a stat la îndoială
 — și totuși, a fost ca o despovărare, ca o
 adevărare a credinței celei mari în sine însăși
 această învingere.

O zi numai — dar această zi ridică întregul
 team, precum a ridicat Sedanul (1870) pe Ger-

mani. În ziua de Joi, zice oamenii, pe aici și pre-
 tutenii, în ziua de Joi au ajuns ei puterea cea
 dintâi în Balcani, au ocupat locul pe care se a-
 flau, timp de aproape o jumătate de veac, dus-
 manii lor de moarte, Turcii. Kirkkilisse însem-
 nează pentru dânsii nu o învingere oarecare,
 ci este o învingere capitală.

Ceasuri neuitate, în cari se duce în îndepli-
 nire truda și scopul vieții tuturor! Bărbații își
 strigă, rîzând de bucurie, femeile se sărută strî-
 gând: Kirkkilisse! și strigătul acesta răsună
 mai departe: Kirkkilisse! Turcii prizonieri trec
 în rinduri interminabile peste petecul acesta de
 pământ, care a fost deunăzi al lor, mulțimea îi
 așteaptă și le strigă veselă în urechi: Kirkkilisse!
 Unii din cei învinși tresar sălbateci, își arată,
 rînjind, albul dinților, urlă, iar un ofițer svelt își
 duce spăimântat mâna la gât, ca și când i-ar fi
 străbătut cuvântul ca un glonte prin gât. Alții
 stau posomorîți, fără a zice o vorbă, nimicîți.
 Allah i-a părăsit, li s'a sigilat soarta, e gata cu
 ei. Cei mai mulți însă nici nu ridică privirea, țin
 numai mai tare strîns de piept pânea și astfel
 trec prin șirurile învingătorilor, cari triumfează,
 întovărășiți mereu de strigătul de bucurie deli-
 rant: Kirkkilisse! Acest strigăt le anunță rușinea
 lor; ei nu mai sunt ceea ce au fost, poporul de
 stăpâni, poporul de învingători; asupritorii de
 odinioară sunt asupriții de astăzi. Între dânsii
 sunt turcii din Anatolia, druzi deșirați și curzi
 întunecați. Mulți din ei au fost prinși într'alte
 lupte, și nici nu știu ce vrea să însemneze acest

Kirkkilisse ce li se strigă în față — totuși dau cu
 socoteală cu toții, că este căderea lor, este sfâr-
 șitul lor ceea ce produce bucuria dușmanilor.
 Aceștia, cei din fața lor, sunt acum cei cari ata-
 că, cei pe cari nu-i vor mai putea domoli — sunt
 învingătorii!

Strategii explică, într'aceea, importanța în-
 vingerii. Constantinopolul are trei linii de apă-
 rare: punctul de mănecare a primei, a celei mai
 tari linii era Kirkkilisse, bine întărită, după cum
 se spunea, apărată de o oaste întreagă. A doua
 linie, mai slabă, va putea să reziste cu atât mai
 puțin, iar a 3-a zace aproape la o bătaie de pușcă
 departe de Constantinopol, unde se duceau odin-
 oară turcii bulgari. Pe aici se credea că Kirk-
 kilisse va putea să opună rezistență timp de pa-
 truzprezece zile; pierderile erau evaluate, în pro-
 iect, de trei ori mai mari; căci și viețile ome-
 nesti erau prevăzute în bilanțul de probă al răs-
 boiului cu toată scrupulozitatea. Iar acum încă
 n'au intrat nici chiar în foc două treimi a Bul-
 garilor, cari se supără din cauza acestei umiliri
 și ard de dorul de a se lupta. Abia a trecut o
 săptămână de când s'a pornit războiul și toc-
 mai la același ceas s'a ținut un al doilea serviciu
 bisericesc. Cel dintâi a sfințit începutul război-
 lui, al doilea mulțumește deja pentru victorie.
 Numai o săptămână — și cât de mari sunt suc-
 cesese și înțelea atacului! Armata Bulgariei tre-
 ce spre Macedonia ca un tăvăluc gigantic, iar
 stegulețele mitite de pe hărțile geografice se
 înfig tot mai departe, mereu înainte. Mai de-

a fost recunoscut de toți delegații unguri și austriaci, cu excepția consilierului intim Albert de Berzeviczy.

Dar nu numai în privința compensațiilor teritoriale ci și în privința respectării individualității etnice a Macedo-Românilor punctul de vedere al României este aproape identic cu al monarhiei noastre. Este adevărat că contele Berchtold n'a spus-o aceasta în expozeul său, dar opinia publică din monarhia noastră, presa austro-ungară de toate nuanțele pledează la un loc cu cea italiană și română pentru o autonomie a Macedoniei și a Albaniei.

Și când vedem armonia aceasta de vederi între guvernul nostru comun și cel român, nu este oare timpul suprem ca orice umbră de neîncredere dintre aceste două guverne să dispară pentru totdeauna? Nu este timpul suprem ca prin acordarea deplină de drepturi politice și culturale Românilor din monarhia noastră, în special celor din Ungaria, armonia de vederi de care am vorbit mai sus să se transforme într-o alianță deplină și trainică între cele două state? În momente istorice de însemnătate a celor actuale, când în Nordul și în Sudul Europei elementele slave se întăresc mereu și se consolidează amenințând elementul românesc și unguresc cu exterminarea, opresiunea și prigonirea Românilor de către Unguri nu numai că-i lipsită de rezon, dar este o crimă ale cărei consecvențe se resimt și dincolo de granițele monarhiei noastre. Atentatele repetite împotriva bisericilor și școlărilor noastre, ba chiar împotriva ființei noastre etnice, trebuie să înceteze pentru totdeauna, făcând loc libertății depline în orice privință. Acesta-i punctul nostru de vedere pe care l-a reprezentat cu demnitate în delegațiuni P. S. S. episcopul Vasile Hossu.

Reprezentanții națiunii ungurești au auzit glasul acesta și n'au deci decât să mediteze asupra importanței acestei chestiuni.

Prim-ministrul Lukács în audiență. M. Sa a primit ieri la ora 1 d. a. pe ministrul președinte Lukács în audiență, care a durat aproape o oră întreagă. Lukács a salutat pe M. Sa cu prilejul venirii sale la Budapesta și i-a raportat apoi despre toate chestiunile politice curente.

parte de vechea graniță, mai aproape de Constantinopol, orașul imperial grec de odinioară. Cunoscătorii, cei din statul major și ofițerii, și cei mai experienți decât toți, corespondenții de război, explică succesul, îl întovărășesc cu termeni tehnici militari — iar poporul adunat, din când în când, în jurul lor îi ascultă cu cea mai mare atențiune.

Adevărul este că victoria aceasta nu zace în meritul pregătirilor și a planurilor, ci în poporul bulgar. Bulgaria a învins fiindcă a *voit* acest război, ca un scop al vieții, ca izvor a bogăției sale viitoare, a măririi viitoare. A lucrat pentru războiul acesta, și toate înarmările, toate faptele minunate, talentele și faptele eroice sunt numai efluxul spiritului aceleia bulgar, care *voia* această învingere — o *voia* cu mai multă tărie decât au *voit*-o Turcii. În fața Kirkkilissei au fost răsplătite: dorul de a se cultiva, perseverența, mintea potolită, care judecă, și talentul; chitanța pentru o socoteală de foarte de demult. Aceasta o simțesc cu toții aici, știu că astfel de victorii nu sunt o întâmplare, ci că se câștigă de mai înainte, că însemnează premiul pentru calitățile mai însemnate. Războiul stabilește cu o claritate îngrozitoare ceea ce a prestat pacea. Și aici, în cartierul general, aici, unde nu stă pe loc nimica și unde se prevede totul, cu deamăruntul, dela o dislocare de armată până la plicurile din biroul de cenzură, aici îi apare clar până la evidență ori cui motivul pentru care a căzut Kirkkilisse.

Din saborul bosniac. În ședința de ieri a dieței bosniace s'a votat proiectul despre adausul personal al institutorilor și profesorilor. S'a dat apoi cetire raportului prezentat de comisia de imunitate. Saborul a respins unele din propunerile comisiei de imunitate.

Posibilități și probabilități.

Impresii din cercurile delegaționale austriace.

— Dela corespondentul nostru special. —

Viena, 5 Noemvrie.

Ieri seara au plecat cei mai mulți membri austriaci ai delegațiilor spre Budapesta pentru a lua parte la ședința de deschidere care va avea loc astăzi. Ei au plecat într-o dispoziție cam posomorită sau cel puțin nervoasă. Rezultatul definitiv al războiului nu mai poate fi tras la îndoială, și tot așa nici aceea că încheierea iminentă a păcii ușor poate da ocazie la complicații războinice cu mult mai serioase de cum au fost cele din peninsula balcanică, cari merg acum spre sfârșit în urma insuficienței militare a Turciei. Se știe foarte bine că, în cercurile noastre competente se calculează cu toate posibilitățile și tot așa e și la Berlin, deși acolo domnește încă o liniște — am putea spune — aproape neliniștitoare. Că nici în Germania nu se crede de imposibil izbucnirea unui război european reiese mai clar poate din faptul, că acolo s'a lansat din partea autorităților un apel către toate fiicele cetățenilor ca să iee parte la cursurile pentru îngrijirea bolnavilor, la cari cursuri s'a luat în vedere și probele practice din serviciul de spital. Aceste sunt semne în deajuns de alarmante!...

Ieri ministrul de externe, contele Berchtold, înainte de a pleca la ședințele delegațiilor, a fost primit în audiență de o oră și un sfert, la moștenitorul de tron, arhiducele Francisc Ferdinand, care a venit la Viena anume în acest scop. Acest fapt dovedește, că și în momentul de față, — atât de serios și important — se validează influența viguroasă a moștenitorului de tron, că nu se ia nici o hotărâre fără aprobarea viitorului purtător

Cu toate acestea — faptul că a căzut atât de repede a surprins și aici. Turcii aveau răspândită încă împrejurul lor frica care au băgat-o într'alte lupte în dușmani, aveau amintirile dela Plevna și dela pasul Șipca în jurul lor și toți se miră cum de s'a fărâmițat atât de vădit perseverența lor cea veche. Increderea necondiționată de odinioară, legătura între ofițerime și soldați par a fi dispărut și îți este dat să vezi batalioane prinse, ireproșabile, ca și când ar veni dela paradă — au capitulat aproape fără de a pușca. „Am fost atacați fără de veste”, povestește un ofițer. „Detășamentul nostru credea că dușmanul se află încă departe. Când beam tocmai cafeaua, au năvălit Bulgarii! N'am avut timp nici chiar să-mi îmbrac mantaua. Am știut îndată că suntem pierduți. Totuș, ne-am împușcat muniția întreagă, până ce ne-am dat prizonieri!”

Ofițerul se așează din nou, dând din umeri, la cafea; de astădată este sigur, că nu sosesc pe neașteptate Bulgarii, căci sunt deja pretutindeni, stau împrejurul lui, curioși. Și ofițerul își șoptește încet pe nemțește, ca să nu-l priceapă Bulgarii:

„E de neînțeles cum s'au luptat! Fiecare din ei părea că are zece oameni într'insul! — Zece! Am văzut pe unul, cum a îndoit cu mâna goală baioneta unui soldat de al nostru! Nu-ți poți inchipui așa ceva! Și rideau! Rideau! Te nelinișteau când îi vedeai cum se luptă!” Pe turc îl cuprinde răcoarea, soarbe din nou puțin

al coroanei. În oficiul nostru de externe se înmulțea la punctul de vedere de odinioară, că după anexarea Bosniei am fost saturați în Balcani și n'am avut tendința să cucerim teritoriul nouă. Aceasta a avut valoare, de sine înțeles, premifând menținerea statului nostru. Dar acesta acum nu mai există și după toate probabilitățile nici când nu se va mai putea restabili. De sine înțeles, că nici atitudinea Austro-Ungariei nu poate rămâne neinfluențată de ultimele evenimente din Balcani. Monarhia se află în privința aceasta cam în aceeași situație, în care se află și România care față cu Turcia n'a ridicat absolut nici o pretențiune, ci i-a respectat integritatea dar care acum, în urma rezultatelor victorioase ale Bulgariei, cari fără îndoială vor duce la o mărire teritorială, se vede că strânsă a pași la timpul său și ea cu dorința de a face în parte o schimbare la hotarele sale. Austro-Ungaria nu vine în colisie cu iubirea sa de pace, când nu voiește să se declare război, să stea între ori ce fel de împrejurări cu arma la picior, ci a dat chiar o dovadă a demnității ei de mare putere, când nu a voit să primească propunerile lui Poincaré ca toate puterile să declare în același fel deplina lor neutralitate față cu schimbările teritoriale din Balcani. Acum nu e mai mult vorba de a lua o atitudine față cu ocuparea sangeacului de odinioară a fost pus ca un casus belli. Se pare că nu voiește a face piedeci Serbiei în această direcție, deoarece ea se justifică prin străduința la autonomia națională a tuturor popoarelor din Balcani. Dar aci sunt *aspiranțele asupra Albaniei*, cari nu pot fi privite în liniște timp îndelungat, deoarece aci nu mai e vorba de „eliberarea” unei părți a poporului sârbesc, ci de supunerea unui alt popor către Sârbia. Un mare pericol zace pentru Austro-Ungaria în împrejurarea că influența ei în Marea Adriatică va fi mult micșorată prin desfășurarea actuală a lucrurilor. Într-o delegații austriaci se vorbește chiar de pe acum, că față cu schimbarea totală a situației ar trebui să se cumpănească, că în genere se mai poate lua răspundere pentru aprobarea creditelor reclamate de sprirea flotei, deoarece interesele maritimale ale monarhiei, între anume împrejurări, vor

din cafea și privește cu ochii împăingeniți în vid.

Regele se află din nou în Stara-Zagora, vorbește cu prizonierii, mângâindu-i, și adevărat cu prezența sa victoria reputeată. E conștient de însemnătatea istorică a momentului, precum și știu toți pe aici că există începând cu ziua de Joi o *altă* Bulgarie, o Bulgarie mare. Prințul german și ofițerul austriac, care a ridicat astădată, ca al doilea țar eliberator pe Stara-balkanici, își dă osteneala vădit să fie plin de maiestate și de prietenie cu oamenii. Maiestate îi reușește mai bine, corespunde mai multe ființei sale, care ține totdeauna la distanța cuvenite pe oameni. Se observă, când vorbește cu ofițerii prizonieri, că aceștia apar nesiguri și perplexi; el are, firește, dubla siguranță a stăpânului mare și a învingătorului. Iar la „tebe” te stăpânește impresia evidentă că dânsul, Dumnezeuul său se află așa zicând pe aceluia treaptă... Victoria aceasta este și victoria țării bulgar, este, după încoronarea de mai înainte adevărata încoronare a vieții sale, care te aduce în uimire, punctul de culminație cel mai mare — căci el a adus atât de departe Bulgaria, că de pe acum, la Kirkkilisse, iar de aici înainte de sigur, tot mai sus și mai sus!

Ceea ce a creiat dânsul a ieșit la lumină și lei în decursul unei săptămâni, și joacă în reola de lumină adunată din toate focarele. Curînd are să plece mai departe, are să călătorească, ca întreg cartierul acesta general, din

putea fi atât de mici încât deja cu materialul existent am fi provăzuți cu mult peste trebuințele noastre.

Rezultatul războiului, din punct de vedere militar, nu mai poate fi alterat ori ce s'ar mai întâmpla până la încheierea unui armistițiu. În ministerul de externe din Viena s'a calculat deja ieri cu ocuparea Constantinopolului de către Bulgari ca cu un fapt sigur. Surprize pe acest teren nu mai sunt de așteptat. Dar de aceea, în cursul tratativelor, cari vor urma asupra mulțămirii teritoriale a pretențiilor statelor balcanice victorioase, se vor putea naște nenumărate posibilități, cari aproape fiecare cuprinde în sine un pericol pentru pace. Va fi foarte greu să se afle o formulă care să poată fi aprobată de toți. Cercuțiile noastre competente își dau seama de aceste dificultăți și declară pe față, că e mult mai probabilă izbucnirea unui nou conflict, care va urma la împărțirea prăzii câștigate. Durere ne lipsește — ceeace nu se poate nega pe lângă toată hotărîrea firmă de a ne apăra interesele între orice împrejurări — încrederea deplină, precauțiunea liniștită, care e cea mai bună garanță pentru cazul c'am fi nevoiți să apelăm la o decizie prin arme. Nu avem o conștiință prea bună și nu ne putem scăpa de simțământul dintre frică și neliniște.

Intențiunile monarhiei.

În legătură cu audiența de alături a ministrului nostru de externe, la moștenitorul Francisc Ferdinand, ziarul „Reichspost” care stă aproape de enturajul clironomului, scrie următoarele:

— E neîndoios că în audiență s'au discutat în primul rând chestiunile sulevate de evenimentele din Balcani ce și pe noi ne interesează foarte de aproape. În străinătate se crede, poate, că monarhia ori nu știe ori nu cutează să facă ceea ce dorește. În Paris și în Petersburg s'a înțeles greșit bunăvoința monarhiei cu care ea e grăbit să aprobe formula propusă de Poincaré cu privire la condițiunile păcii. Monarhia, prin aprobarea ce a dat formulei lui Poincaré a dovedit că acuza ce i se aduce, de a fi aprins focul în Balcani ca apoi să-și poată ea singură satisface dorințele egoiste primejduind în acelas

timp pacea Europei, — e cu totul neîntemeiată. Austro-Ungaria nici când nu a urmărit acest scop și când a recunoscut statu-quo, a declinat dela sine orice bănuială. Când însă, desfășurarea evenimentelor a făcut ca menținerea statului quo să poată fi trasă la îndoială, un lucru pe care-l recunosc și celelalte puteri, nici monarhia noastră n'a mai putut păstra punctul de vedere respins odată de toți. E destul de curios, că formula lui Poincaré a dat-o mai întâi publicității Sasonov, ministrul de externe al aliatei Franței. Urmează de aici că monarhia și-a recâștigat întreagă libertatea de acțiune și în felul acesta ea își va putea afirma interesele ce le are în Balcani. Popoarele monarhiei pot privi cu deplină liniște sufletească în viitor, pentru că avem cele mai sigure garanții că în timpurile grele prin cari trecem suntem pregătiți pentru orice eventualitate.

Societatea pentru fond de teatru român

își va ținea

adunarea sa generală

în Brașov în zilele de 5/18 și 6/19 Noemvrie 1912 în sala cea mare a gimnaziului român. Invităm la această adunare generală pe toți membrii fondatori, pe viață, ordinari și ajutători ai Societății, precum și pe toți binevoitorii și sprijinatorii culturii românești.

Brașov, în 12/25 Octomvrie 1912.

Virgil Onițiu m. p.
vice-președinte.

Dr. Iosif Blaga m. p.
secretar.

PROGRAM:

I. Sedința primă: Luni, în 5/18 Noemvrie 1912, în sala festivă a gimnaziului român.

1. Deschiderea adunării generale, la 9 ore a. m.
2. Alegerea a doi notari pentru ședințele adunării.
3. Prezentarea raportului general al comitetului asupra lucrării sale dela adunarea generală din urmă, precum și a rapoartelor de cassă.
4. Alegerea unei comisiuni, pentru cenzurarea raportului general al comitetului.

5. Alegerea unei comisiuni, pentru cenzurarea rapoartelor de cassă și a socotelilor.

6. Alegerea unei comisiuni, care în înțelesul §-lui 5 din statutele societății, va înscrie membri noi — fondatori, pe viață, ordinari și ajutători.

7. Cetirea conferențelor corespunzătoare scopului societății, anunțate presidentului înainte de adunare.

8. Inchiderea ședinței.

II. Sedința a doua: Marți, în 6/19 Nov. 1912.

1. Deschiderea ședinței la orele 10 a. m.
2. Cetirea sumarului ședinței precedente și verificarea lui.
3. Raportul comisiunii pentru înscrierea de membri noi.
4. Raportul comisiunii însărcinate cu cenzurarea raportului casierului.
5. Raportul comisiunii însărcinate cu cenzurarea raportului general al comitetului.
6. Determinarea locului, unde se va ținea adunarea generală în anul 1913.
7. Alegerea unei comisiuni de 3 membri pentru verificarea sumarului din ședința a II-a.
8. Inchiderea adunării.

Toți aceia, cari doresc să ia parte la serbările dela Brașov, din 5/18 și 6/19 Noemvrie ale „Societății pentru fond de teatru” să-și anunțe dorințele cu privire la încavartirarea lor în hotelurile din Brașov, pe adresa dlui Dr. Horia Petra-Petrescu, Brașov, Târgul grâului 4.

Episcopia gr.-cat. maghiară

A provocat atâta discuție în ziaristica românească încât se apropie timpul în care se va lămuri convingerea religioasă a matadorilor din viața politică a Românilor.

De când s'a introdus heghemonia maghiarilor în țările coroanei ungare, mulți creștini greco-catolici și români și ruteni ca să-și poată valida interesele private treceau, unii la rom-catolici, alții la reformați, iar dintre greco-orientali de comun la reformați. Rutenii din diecezele Muncaciu și Eperies în multe sate s'au maghiarizat, așa au făcut și cei din Macău cari mai toți sunt colonizați de pe la 1815, și alții din anii 1835 de prin părțile Ungariei de sus. Aceștia nu s'au simțit bine sub ierarhia rutenă, respective, română, fiind și de altcum instigați de agenți provocatori ai maghiarismului. — din aceste motive, și mai cu seamă seduși de promisiunile materiale și favoruri în

victoria, căreia i-a ajutat să sosească în mijlocul lor.

Acuma însă așteaptă și el, așteaptă cu toții pe răniții din Kirkkilisse. Cei mai mulți au să fie duși mai departe — la Filipopol, unde regina își îndeplinește în spitaluri rolul de soră de caritate și unde operatorul vienez, profesorul Clairmont, servește ca șef general de stab al vieții omeneste. Ferdinand însă va intra în curînd cu suita sa, în Kirkkilisse.

Între ruinele Kirkkilissei; căci orașul cu cele „patruzeci de biserici” a ars până la pământ. Pe bulgărește se numește „Losengrad” — orașul cu via de vie, fiindcă se înmlădiază pe lângă niște costise netede, largi, de viță de viie. Una din coastele acestea, cea „de 495 metri”, a văzut într-o noapte senină, cu lună, lupta decisivă. Acolo au stat Turcii, călcău pretutîndemî printre arăcii vitei, iar cismele lor striveau în picioare strugurii cei mari, cu cari fusese binecuvîntată via în anul acesta. Nu-i ușor să calci pe acolo, te împiedeci, îți prinzi pasul și și mai rău poți umbla pe acolo dacă văjănesc gloantele și dacă nu-ți face semn, de nicăiri, vre-un loc de salvare. Cu sosirea nopții au venit și Bulgarii; în lumina unei pline au văzut Turcii cum se apropie dușmanul tot mai mult, tot mai mult, iar jos, din orașul turcesc, se auzeau cum latră câinii, în mijlocul lărmii puștilor și a bubuiturilor de tunuri. Turcii au pușcat — dar înzadar, căci n'au putut ținea pe loc ursita rea, dușmanul se afla dela la dânsii, îi pot lămuri fața, e în nemișlo-

cita lor apropiere; de cade unul, calcă altul peste trupul lui; printre vitele de viie, cari solipesc ca argintul, spre dânsii! Acum nu mai este vorbă de ajutorul puștii, căci mânia prind, apucă, trag, loveșc. Se luptă om cu om, trupurile lor se învâlmășesc, se împing, baionetele înțepă ici, colea, în carnea moale, care tresare, toate însă repede, repede, căci nu este timpul potrivit să omori cu desăvârșire! Sângele și vinul se amestecă pe pământ și trebuie să calci apăsat, căci dacă aluneci peste un arac de viță de viie dai de moarte; ești zdrobit, străpuns și ceilalți merg înainte. Acum nu mai vine moartea din depărtare, ci-și arată obrazul, e soldatul de iață care vrea să te răpună, dacă nu-l răpui tu pe el. Și astfel trece noaptea asta plină de groază. Urlete, scâncete, horcăieli în gura morții, strigăte, peste toate domnește bubuitul tunurilor, câinii hămăie sperioși, mânia își joacă mendrele, frica îți țiuie în urechi, toate gurile iadului s'au deschis, cu întreg poporul lor de iesme, cari joacă deslănțuite, colea sus, în domoala, alba noapte, printre ciorchinele de viță de viie. Iar mai apoi — mai apoi au ajuns Bulgarii aici, sus, pe culme, sunt pe toate dealurile cu viță de viie. Turcii fug și acum aleargă toți spre oraș. Orașul arde, e nimicit, dar nu l'au cumpărat Bulgarii prea scump, fiindcă orașul acesta însemnează victoria, și via de viie care va crește colea sus, udată cu sânge, va fi vinul dulce al triumfului.

Armata celor învinși se rostogolește până departe! E vorba să câștige timp pentru retra-

gerea ei, până să ajungă la acoperirea cea mai apropiată. De aceea stau încă vre-o câteva mii de Turci în oraș, ca să oprească pe învingători, fiindcă le trebuie timp, ca să-i calce în picioare. Se sacrifică miile, precum s'au sacrificat ceilalți. Cu toate acestea, altfel. Turcii au căzut pentru trecutul lor, până când Bulgarii pentru viitorul lor. Nu-i vorbă — morților, ale căror mâni cuprind via de viie, le este tot una. A fost unul între ei, care s'a încolăcit atât de tare de viță, încât nu l'au putut smulge de acolo. Fiindcă strugurele — a fost pentru dânsul viața, care o părăsea. Și astfel zac toți împreună, dușmani și prieteni, în timp ce se creapă de ziuă, domol și blând, cu un soare surizător. El, soarele, vede intrarea triumfătorilor, vede goana, fuga, celor învinși, vede eroismul acelora, cari au murit, ca să aibă putință ceilalți ai lor să fugă. El vede și delirul poporului, bucuria sălbatecă pentru premiul sângeros câștigat.

Astfel a căzut Kirkkilisse.

Trad. H. P. P.

— „Românul” se găsește de vânzare la chioșcul de ziare dela gara căilor ferate a statului (Staatsbahnhof) din Viena.

în viața publică, au cerut dela capul bisericii catolice episcopie maghiară, precum cer și acum rutenii greco-catolici din America episcop de sentimente ungurești. De lucrul acesta n'are să-și bată capul nici un creștin adevărat, care ține la principiul: „precum voiți să vă faceți vouă oamenii, faceți și voi lor asemenea”.

Dar ce au de-a face românii greco-catolici cu episcopia maghiară? După ce românii greco-catolici, cari țineau ceva la limba lor națională, n'au voit să fie dismembrați din diecezele în cari se află, în înțelesul bullei papale „Christifideles graeci”, ei nu pot fi încorporați în dieceza maghiară, și aceasta cu atât mai vârtos, — cu toate că în Budapesta este parohie gr.-cat. ruteană, — cu cât românii greco-catolici nu sunt încorporați în acea parohie, căci nu voiesc.

Papa Leul al XIII-lea a avut cu împăratul Germaniei un schimb de idei cu privire la mântuirea sufletească în care papa atrăsese atenția împăratului, zicând că numai prin biserica catolică își poate câștiga mântuirea sufletului, la ceace împăratul i-a reflectat că nu se provoacă la intervenirea papei, ci va proba a-și câștiga singur împărăția cerului. Papa din nou a luat cuvântul cu modestie: „eu mi-am dat părerea, cine voiește creadă”.

Așa e și cu episcopia maghiară: cine a cerut-o și voiește să fie încorporat la acea dieceză — meargă!, însă cu forța brutală nime nu-l poate constrânge, și nu se poate înțelege în situația de azi, cum atâția bărbați luminați nu pot pricepe lucrul acesta, că precum nu poți opri pe cineva ca să nu treacă la nazarieni, ori bapțiști, reformați, ori romano-catolici, luterani, așa nu-i pot împiedeca pe cei ce voiesc să fie încorporați. În dieceza gr. cat. maghiară.

Roma respectează libertatea conștiinței precum se vede din declarațiunea papei Leul al XIII-lea, — urmează ca Românii greco-catolici, fără a fi provocați din partea arhierilor, să protesteze la Roma, că deoarece ei n'au crezut să fie încorporați în dieceza maghiară, pe ei să-i ștergă din bulla „Christifideles graeci” căci ei vreau să rămână în diecezele de cari s'au ținut până acuma. În senzul acesta pertractând ziaristica românească greua cauză a românilor încorporați, poate spera că nu va fi boicotată de preoțimea care-și iubește credința cel puțin atâta ca și limba națională, din contră agitând pentru defecționare și fără nici o provocare din partea mai marilor se va lipsi de sprijinul (?) preoților, cari-și iubesc religiuinea, care este înainte de limba națională.

Vasile Deciu,
preot.

Expozeul ministrului de externe.

Intreagă presa, din monarhie și străinătate deopotrivă, consacră pagini întregi expunerilor de ieri ale ministrului nostru de externe. Pentru România ele au o deosebită importanță, fiindcă prin glasul lui Berchtold monarhia a recunoscut ieri ca deplin justificată pretenția de a i se da, în schimbul neutralității, o potrivită recompensă teritorială. Dăm mai jos în întregime discursul de ieri al contelei Berchtold.

— Dela ultimele ședințe ale delegațiilor până în ziua de astăzi, a spus contele Berchtold, — am asistat la desfășurarea unor evenimente de cea mai mare însemnătate pentru liniștea viitoare a statelor europene. Înainte de a mă ocupa mai pe larg de aceste evenimente mă simt dator să amintesc un fapt care pentru noi, ca aliați, e de cel mai mare interes.

Pacea dela Lausanne.

Războiul italo-turc s'a încheiat în chip norocos la Lausanne și aliații noștri au ajuns în posesiunea incontestabilă a unui întins teritoriu în nordul Africei. Din parte-ne am promovat după puțină încheierea păcii și îndată după înfăptuirea ei ne-am grăbit să recunoaștem suveranitatea Italiei asupra Lybiei. Cu o sinceră satisfacție amintesc că în felul acesta, Italia și-a ajuns scopul pe care l-a urmărit decenii dea-

rândul, câștigând un teren larg unde își va putea transplanta cultura sa înaintată.

Cu toate că pacea a fost încheiată cu toată graba posibilă, nu s'a putut totuși împiedeca izbucnirea conflictului în Balcani, dar, oricum, a avut darul să prevină o complicație și mai primejdioasă. Din acest punct de vedere, nu putem decât să salutăm cu bucurie pacea realizată la Lausanne.

Raportul nostru cu Italia.

În timpul cât am petrecut deunăzi în Italia, m'am putut convinge că nu numai guvernul dar și opinia publică din Italia a apreciat în măsură deplină atitudinea noastră în războiul ce l-a purtat acest regat cu Turcia. Primirea călduroasă de care am fost învrednicit pretutindenea în țara aliată, e încă o dovadă a celor afirmate mai înainte. Prietenia manifestată cu aceea ocaziune a aflat un plăcut răsunset și la noi și această împrejurare e o nouă garanță a legăturilor indisolubile cari împreună cele două state aliate.

Situația din Balcani.

Situația din Orientul apropiat a luat în ultimul timp o înfățișare extrem de serioasă și îngrijorătoare. După cum și dvoastră vă este cunoscut în diplomația marilor puteri s'a pornit la inițiativa prim-ministrului francez Poincaré un viu schimb de vederi, cari au de scop aflarea unei platforme pe baza căreia la un moment dat să intervină și să pună capăt grozăviilor sângeroase ce se petrec în nemijlocita noastră apropiere. În strâns acord cu aliații noștri și convenind des mai ales cu reprezentanții Rusiei și ai Angliei, am luat și noi parte în schimbul acesta de vederi și stăm și astăzi în tratative cu marile puteri, pornind din convingerea că în chipul acesta satisfacem dorința generală exprimată și la noi, de a înăbuși cât mai curând groznicul incendiu ce mistuie țările balcanice.

În luptele de până acum, statele balcanice au repercutat succese însemnate și sub impresia acestora, ținta ce-și propuseră înainte de izbucnirea ostilităților, a ajuns cu mult mai departe. Până ce, la început, ele cereau introducerea unor reforme radicale în imperiul otoman reforme cari să usureze existența națională a fraților lor de sânge — pretențiunea aceasta și-au exprimat-o, de altfel, și în notele pe cari le-au trimis marilor puteri și în ultimatul adresat porții —, astăzi aspirațiile aliaților sunt incomparabil mai mari și ele tind direct la discompararea Turciei.

Atitudinea monarhiei.

Pentru politica noastră care de altcum nu e condusă de tendințe de expansiune, numai acel moment poate fi hotărîtor care poate aduce în concordanță dorința noastră de a păstra o ținută pacifică cu datoria ce ni se impune în primul loc, de-a apăra interesele monarhiei față de orice tendință păgubitoare.

Față de evenimentele din Balcani am păstrat până astăzi moderațiune și atitudinea noastră a fost pretutindenea bine apreciată.

Pe această cale dorim să urmărim și mai departe, deoarece avem puternică conștiința forțelor noastre, cari ne sunt o garanță sigură că vom ști face ca glasul nostru să fie ascultat. Nu mă indoiesc că ne va succeda să ne afirmăm drepturile, fără să ajungem în calea pretențiilor juste ale altora. Suntem aplicați să recunoaștem până la cel mai îndepărtat hotar noua situațiune creiată în urma învingerilor reperutate de statele aliate, și să punem astfel baza înțelegerii trainice și prietenești cu aceste state. În schimb însă avem tot dreptul să cerem, ca interesele legitime ale monarhiei să nu sufere nici o pagubă pe urma situațiunii schimbate.

Legitimitatea pretențiilor României.

Atitudinea liniștită și cumpătată a României, a acestui regat care stă în legături strânse de prietenie cu monarhia noastră, a avut o însemnătate deosebită asupra desfășurării evenimentelor și sperăm că importante interese ale sale bazate pe situațiunea ei geografică, vor afla deplină considerație.

Apel către delegați.

Intrucât mi-au permis împrejurările, m'am silit să dau un scurt tablou al situațiunii din momentul de față și îmi rămâne acum să vă rog a-mi acorda și în acest moment de o gravitate indiscutabilă, deplina încredere a dvoastră și vă rog să vă mulțumiți cu expunerile de astăzi restrânse într'un cadru îngust, așteptând pe altă dată desfășurarea lor pe larg, fiindcă tratativele în curs sunt de o natură foarte delicată și nu-mi permit a face acest lucru chiar astăzi.

Scrisori bucureștene.

27 Octomvrie n. — 1912.

Războiul și raportajul de senzație. — Spiritul public față cu primejdia unui război al României. — Bunul simț românesc. — Izbânda politicii române. — Rusia ne face ochii dulci.

Războiul. Iată marea, palpitană, unica chestiune care dominează acum toate spiritele. Vai de sinucigașii sentimentali, cari nu au găsit un moment mai prielnic pentru a-și curma viața. Vai, de criminalii și de exorcii cari ar fi dorit o presă mai bună pentru isprăvile și loviturile lor. Foile noastre de obicei atât de bune pentru dâșii, atât de mestere în a face din fiecare dintre ei un erou de melodramă, acum sunt mai crude decât cele mai rele dintre soacre.

Astfel, pe când Pantelimon a ajuns o celebritate, nenorocitul de Dimitrof, asasinul lui Ștefan Mihaileanu, evadat dela Văcărești în condiții atât de romantice, nu a putut ține afișul nici două zile. Și vai! ce elemente de succes s'au prezentat, în alte împrejurări, aventura lui cu pasionatele peripeții în care o femeie a jucat un rol hotărâtor. Dar nu a fost momentul. Și astfel Dimitrof a pierdut ocazia, a pierdut-o pentru că, cum am spus, setea de senzație a publicului este acum suprasaturată de vestile neconținute ce sosesc asupra actelor imense drame care se joacă peste Dunăre. În fața războiului de o schioapă ale telegramelor cari vorbesc de mii de morți, ce interes pot prezenta isprăvile meschine ale unui criminal ori actor nenorocit al unui sinucigaș?

Drama aceasta uriașă a încâtușat toate preocupările. Edițiile ziarelor, cari inunda de două ori pe zi capitala cu vestile lor contra-zicătoare, sunt literalmente zmulse de publicul cititor. Chiar și cinematografele ale căror afaceri, grație bandiților feroși și a scenelor de scandaluoasă picanterie, nu dădeau greși niciodată, au început acum să resimtă efectul acestei absorbțiuni exclusive a spiritului public în direcția războiului balcanic.

Dar lucru curios. Pe când războiul de peste Dunăre pasionează publicul până la un grad extraordinar, eventualitatea întinderii lui și la noi nu clinteste de loc tradiționala cumpăneală a românismului.

Discuții pasionate în această privință nu se aud.

Lucrurile se judecă foarte calm, fără exagerare, fără patimă fără mult entuziasm dar și fără nici o îngrijorare.

Pentru cine este în curent cu modul de a gândi al publicului din orașele și mai ales din capitalele confederațiilor care luptă astăzi împotriva Turciei, starea de spirit dela noi este absolut surprinzătoare.

Deși se vorbește stăruitor despre eventualitatea din ce în ce mai sigură a participării României la un război cât se poate de apropiat, totuși în cafenelele Bucureștilor nu vezi nici un orator de răspântie care să fulgere pe dușmanii imaginari sau reali ai țării cu săgețile înflăcărate ale unei retorici ieftine. Nu vezi nici un strateg de cafeana distribuind armatele ce vor avea să lupte și precizând victorii și dezastre așa cum era și este obiceiul la Atena, Belgrad, Sofia. Aici suntem într'o lume cu totul alta. Bunul simț românesc nu poate tolera ridicolul pozelor donchioșotești și al frazelor late. Mai ales de vre-un deceniu încoace

romănesc, rătăcit câtva timp sub influența unei frazeologii și a unor năravuri de art, începe să revie la starea sa firească, este conștiința în înalt grad a realității. Iată de ce la București nu avem manifestări ca cele obicinuite în Balcani în preajma unor momente ca cele ce se petrec și ce se vor petrece.

Dar pentru a înțelege toată valoarea acestei situații trebuie să adăogăm că cumpăneala aici nu are la bază nici nepăsarea și nici lipsa de înconștientă asupra situației extraordinar de grave în care ne aflăm. Am vorbit foarte multă lume de toate categoriile, din toate clasele sociale.

Cu toții, dela țărani până la micii burghezi până la funcționarii cei mai înalți, sunt pătrunși de semnificația clipei de astăzi. Fiecare încearcă să fie chemat la mobilizare, nu e deloc sigur dela care să fi auzit că regretă alocuția momentului când va trebui să-și dădă datoria pentru Patrie. Și mărturisesc că această uraminitate lipsită cu desăvârșire de orice fanfaronadă impuse mult mai mult decât manifestările declamatorii și zgomotoase ale balcanilor. De sigur că pe lângă aceste manifestări de rasă la aceasta contribuie și conștiința că o are fiecare că Țara este destul de bine pregătită și că soarta ei se află în mâni.

Acest calm al publicului român se poate reconstitui în altă formă și la conducătorii săi politici. Cu tot caracterul alarmant și surprinzător al coaliției Balcanice, România nu și-a pierdut capul. Incredută în puterile ei, ea a păstrat expectativa așteptând desfășurarea faptelor spre a-și spune cuvântul. Iar când aceste fapte au părut a da oarecare indicații, toți funcționarii țării în frunte cu regele și-au spus cuvântul. Astfel am auzit cuvântul Regelui Carol, la solemnitatea depunerii jurământului noului cancelar despre care cititorii „Românului” au luat cunoștință la timp. Nu mult după aceasta a urmat telegrama d-lui I. C. Brăteanu șeful partidei liberale către un ziar vienez, în care stăruie asupra necesității și a dreptului României să nu lăsa să i-se răpească locul câștigat prin război și forțele sale și de a nu jertfi interesele noastre din Pind.

Această atitudine cumpănită și demnă a României nu a întârziat să dea roade. Astfel am văzut cum Rusia, socotită până acum ca fiind cea mai puțin favorabilă intereselor noastre a fost cea dintâiu care prin organul ministrului său de externe a recunoscut legitimitatea pretențiilor românești, atrăgând atenția statelor balcanice că nu le pot socoti fără implicații nefavorabile pentru dânsule. Pășirea Rusiei primită cu o neplăcere rău ascunsă și curtuazia de circumstanță a presei vieneze, putea să nu fie urmată de declarații favorabile și din partea cel puțin a presei dacă nu a guvernului „aliatelor noastre”.

Dar cu privire la aceasta manifestare a Rusiei se fac aici unele comentarii foarte interesante care dacă s'ar adevăra ar aduce schimbări hotărâtoare în orientarea politicii externe a Țării noastre. Se zice că Rusia ține să se folosească de ocazia ce i-o oferă actualul război balcanic spre a repara măcar în parte greșala făcută la 1877 cu răpirea Basarabiei. Aceasta ar sta în legătură și cu înrădăcinarea înțeleasă între cele două dinastii rusească și română prin căsătoria principelui Carol cu marea ducesă Olga. Pe lângă spriginirea pretențiilor române la viitoarea conferință europeană, la ocazia căsătoriei, Rusia ar ceda României o parte din Basarabia în schimbul unei alianțe durabile care să permită Rusiei promovarea intereselor sale în orient. Intrucât aceste zvonuri sunt adevărate sau nu, nu putem ști. În orice caz manifestările de simpatie ce curtea rusă a arătat bătrânului nostru rege, cu și ultima declarație a regelui Carol I. în interviul acordat ziarului „Neues Wiener Tagblatt” că nu avem să ne îngrijim de o Bulgarie cu șase milioane de locuitori și că nu trebuie să ne atragem ura lumii slave sunt de natură a le da oarecare consistență.

Oricare ar fi adevărul, fapt este că valoarea României ca factor hotărâtor în actuala situație turbure cum și conflictul ce poate izbucni mâine între cele două grupări formidabile din Europa este pe deplin cunoscută și apreciată.

Iar conștiința acestei situații favorabile o are mai mult sau mai puțin clară fiecare român din Țară. Iată de ce țara e calmă deși fiecare știe că ne apropiem de momente decisive.

C. N. Longinus.

Cronică brăileană.

Periclitarea comerțului Brăilean. — Compania Grigoriu. — „Cercul Analelor”. — Distracții.

Brăila, 22 Octombrie v.

Comerțul Brăilean trece astăzi printr-o grea cumpănă. Toată lumea comercială speră să-și recapete energiile pierdute din pricina evenimentelor de peste vară acum: în campania de toamnă. Câtă desiluzie. Câți ar fi trebuit și câți ar fi putut câștiga în campania de toamnă, a porumbului. Mic și mare: muncitor, comisionar, agenți exportatori, agricultori etc. cu toții au fost crud încredințați.

Astăzi putem spune că avem „o jenă financiară” căci mărfuri sunt, cani îndată ce ar fi exportate ar aduce bani în țară, ar aduce jarăș ferivă în țara noastră, dar de va mai dura mult, vom suferi o „criză”, o pericolare a comerțului nostru în general.

Odată cu încetarea operațiilor, primii efecti ai crizei s'au arătat: prearea debanzilor, atât la noi. Banca Națională (6 procente scont) âet și în străinătate. Băncile mari trebuind să-și restrângă operațiunile, și creditele, pentru ca la un moment dat să poată face plățile, depunerile încep a se retrage, fiecare se asigură pentru ziua de mâine, numai cămătarii și băncile cele mici se aventurază în momentele actuale pentru a încasa dobanzi exorbitante pe cari bietul negustor le va plăti știind că o poliță protestată, poate să-i aducă cădere de discreditație. Se mai poate vedea falimentele acelor comercianți nesolizi, cu capitaluri de câteva mii de lei și cari învârtese afaceri colosale, ceea ce face să crește pleava negustoriei. Pe câtă vreme comercianții cu capitaluri, casele solide pot dura încă câtva timp; dar continuarea războiului în Balcani înseamnă pericolare a comerțului nostru.

Exportul nu se poate face deoarece vasele grecești ce veneau în portul nostru, astăzi nu pot trece Dardanelele, căci ar fi capturate: celelalte societăți engleze, germane etc. trimit foarte puține vase, deoarece le poate întrebuița mai cu folos și cu mai mare siguranță în alte părți, din care cauză navlul e considerabil de urecat, îndoit și întreit ca mai înainte.

Unii exportatori câștigă din lichidarea contractelor, ce n'ar putea fi livrate din cauza evenimentelor, încheind altele cu Italia, unde prețul cerealelor e mult mai urecat, în schimb comercianții din străinătate cari au contractat cu acei de aici, deoarece contractele s'au libidat, nu mai pot găsi cereale pe prețurile oferite exportatorilor noștri, suferind astfel pagube însemnate.

Tot din cauza nesiguranței exportului, morarii nu mai exportă cantități mari de făină, ceea ce va face de sigur ieftinirea pâinii!

Din zi în zi evenimentele mai grave amenință comerțul țării, și în special comerțul Brăilean.

Compania lirică Const. Grigoriu, deși în timpul evenimentelor în orașul nostru eminentemente comercial, obține succese crescânde, teatrul fiind neîntrerupt pentru a cuprinde lumea dornică de a asista la aceste serbări artistice. Pe rând ni s'au reprezentat: Frumosa Rizeta, Dama în Roșu, Studentul cerșitor, Gospodăria Poloneză, Eva, toate premiere pentru orașul nostru. Rînd pe rînd au fost admirați talentații artiști ce compun această trupă: iubitul tenor Leonard a cules aplauze de învidiat, cântând cu avânt, cu vocea-i caldă și melodioasă, Maximilian, eminentul artist, în special în Dama în Roșu a făcut din rolul japoanezului Hitamero, o adevărată creațiune, a fost aplaudat cu căldură de o sală arhiplină de un public select; Carassy, ea întotdeauna, cel mai distins interpret a rolurilor de bătrîni amorezați... Ciucurette, arhi-comicul trupei, Cigalia, Gheor-

ghiu, la înălțime ea întotdeauna. Doamna Teodorescu-Leonard, cu vocea-i fermecătoare, și în plină putere a fost la același nivel cu partenerii săi indicați mai sus. Doamna Jipa-Apăteanu, după trei ani revine în mijlocul nostru reînnoind succesele de altădată. Doamna Florica Cristoforeanu, cu vocea-i caldă și melodioasă, cu un joc de scenă bine conturat a obținut un adevărat triumf atât în „Eva”, cât și în „Studentul Cerșitor”. Mărioara Ciinsky, sglobie, a smuls aplauze și bisări alături de Maximilian, Florica Florcescu, artistă și dansatoare bine ca întotdeauna. Se anunță pentru noua serie de reprezentații: Taximeza, Prinț și Bandit, Suzana, Vagabondul Nemuritor etc. Dacă toate sunt succese trainice ce vor atrage tot atâta lume ca până în prezent, Vagabondul Nemuritor va da prilejul distinsului artist V. Maximilian, să apară în admirabila sa creație în rolul profesorului Hans Ritter, având ca parteneră pe eminenta artistă și cântăreață Jenni Metaxa-Doro.

De curând s'a pus bazele înființării unei succursale a „Cercului Analelor” din București, în scopul de a aduce cât mai des posibil pe marii conferențieri francezi cari vin în București, precum și literarii și literatele române, ce țin conferințe la Cercul din Capitală.

Cum era și natural, această asociațiune, e condusă de elita noastră emosecătoare a limbii și literaturii franceze & române, care va atrage după sine, mulți dornici de cultură aleasă, această formațiune fiind de o importanță capitală.

Ca prezidentă de onoare e distinsa poetă D-ra Elena Văcărescu, îndeajuns de cunoscută, mai ales cu ocazia reprezentării operei sale „Cobzarul” la Opera Mare din Paris, iar ca prezidentă activă dna Achille Mendl, soția marelui bogătaș de aici. — De sigur această veste a produs o impresie neșpus de plăcută, mai ales că ni se anunță numele atâtor oameni celebri ai Franței: la 27 c. va avea loc inaugurarea în sala Teatrului Regal, când D-nul Frantz Funck Brentano, distinsul istoric și om de titere francez va vorbi despre „Le collier de la Reine”. Mai târziu: Reynaldo Hahn, apoi marele dramaturg Brioux dela Academia Franceză, etc. Din partea fruntașilor români vor vorbi: poetul Al. Macedonsky, d-șoara Elena Bacaleglu, etc.

Pentru ca inaugurarea să aibă un aspect mai atractiv, această sedință va fi prezidată de d-șoara Elena Văcărescu.

Urăm izbândă.

Cinematograful „Marconi” a reprezentat zilele aceste „O dramă pe mare”, „Diavolul casei”, „Regina din Comarge” toate executate admirabil, în principal casa daneză „Nordisch Copenhaga” cu artistul Psilanter, a atras un public numeros ce numai la reprezentațiile companiei lirice Grigoriu se poate vedea.

Astăzi 22 crt. vice-consulul Muntenegrean din localitate a organizat o reprezentație cinematografică la „Iluzion” pentru „crucea roșie” muntenegreană, cu un program frumos alcătuit, anume, filmul admirabil: „Ispita” precum și în mod excepțional „Manevrele sanitare române”. Reprezentația a fost acompaniată de muzica regimentului 38 din localitate.

Comicii Iulian, creatorul scenelor de Mahala, și Florea Mateescu, cunoscutul epletist român și-au anunțat sosirea pentru 23 crt. — Lumea și-a reținut biletele, căci e ceva fenomenal, când sosesc acești artiști nu se mai găsesc bilete, e o îmbulzeală vorba ceia „ca la pomană”.

Și pe zi ce trece distracțiile se înmulțesc, și se vor mai înmulți dacă criza financiară nu va mai dura încă multă vreme.

Ioan Borvizeanu.

A V I Z !

Abonații cari își schimbă locuința, sunt rugați să ne comunice legibil numele comunei, poșta ultimă și comitatul precum și locuința cea veche, pentru că fiind mai multe localități cu același nume, ne îngreunează expedirea ziarului. Totodată să ni se notifice că locuința și-a schimbat-o permanent, sau numai provizor și pe cât timp.

Adm. ziarului „Românul”.

In Muntenegro.

Am părăsit astăzi dimineață citadela dalmată și parcurgând splendidul drum ce se desfășură în nenunțate zigzaguri peste munții stâncoși și înalți cari dominează marea Bocca dei Cattaro am sosit la Niegusch granița regatului muntegrec.

De pe vârful muntelui Kerschitz panorama spre mare e încântătoare și se văd de-alungul coastei numeroase sate bogate, cu clădiri și biserici de piatră.

Satul Teodo ascuns în docul unei insule servă de adăpost flotei de război austro-ungară și este aparat de forturile Vermatz și Goradja care abia să ghicesc în depărtare.

Mă întreb însă la ce ar servi aceste forturi în cazul unui conflict austro-muntegrec? Muntenegru dominează aceste forturi din toate părțile și artileria lui ar trage ca la țintă în aceste apărări cari au costat milioane.

Micul orașel Niegusch este situat aproape de graniță și aci se fac formalitățile de pașapoarte și revizia vămei.

Când trăsura mea se oprește înaintea Grand Hotelului, unde trebuie să odhănim caii, sunt întâmpinat de căpitanul Giuro Verbitza și de inspectorul vămei Popovici care îmi comunică ambii că s'a primit dela ministerele respective ordine de liberă trecere pentru mine. Cu ce foc vorbesc ei de războiu și de succesele trupelor regale conduse de generalii Martinovici, ministrul de războiu și general Vucotici, ambii sub înaltele ordine ale A. S. R. Principelui Moștenitor Danilo. E ceva grandios de a vedea marea mișcare patriotică care a adunat sub drapel pe toți rezerviștii muntegreci.

Tineri de 17 ani cari învățau la școlile din Cattaro au fost înrolați în urma rugămintelor lor și a lacrimilor vărsate.

Unii rezerviști cari se întorc în patrie după absență îndelungată, nici nu se duc pe la casele lor să-și îmbrățișeze părinții sau copiii. Toți după ce-și primesc armele și munițiile, se îndreaptă cântând imnul național, spre regiment și spre lagăr.

Acum că sânt în centrul Muntenegrului nici nu se simte că ar fi război. În toate satele casele sunt deschise, copiii se joacă, rîd și plâng sub ochiul blând al mamelor cari lucrează în jurul casei și se ocupă cu hrana vitelor. Timpul începe a fi friguros și din când în când cade ploaie rece. Pe drum cete de muntegreci se îndreaptă spre capitală. Intre Niegusch și Cetinje niște copii îmi aruncă flori în trăsura. E primul salut și duos mă pătrunde până la inimă.

Cu mare bucurie revăd capitala pe care nu o văzusem de aproape trei ani. Ce schimbare? Străzile sunt luminate cu mari globuri electrice și în toate magazinele în toate casele becurile electrice înveselesc capitala. Legațiunile noi construite ale Franței și a Italiei cu frumoasele lor grădini, precum și noul palat al ministerelor, al justiției și al poștelor și telegrafelor au schimbat cu totul aspectul de mic oraș al Cetinjei.

Acum e un oraș elegant, foarte curat, cu străzi largi și ici coala o farmacie elegantă, o prăvălie cu geamuri mari.

Animăția nu e mai mare sau mai mică în timpuri ordinare. Nu sunt aci nici prizonieri, nici trupe: toate mișcările sunt confinate spre Podgorița și Nicschich.

Trupele muntegreci conduse de generalul Vucotici sunt aproape de a face joncțiunea lor cu armata sârbă.

Generalul Vucotici după mai multe lupte în cari a respins pe turci, a ocupat Berana, Bielopole, Plava și Gussina; s'a arătat un strateg de prima forță și a avut pierderi neînsemnate. Armata pusă direct sub ordinele Principelui Danilo bombardează cu mare succes fortul Tarabos pe când trupele generalului Martinovici au ocupat Vraca.

Cel mai târziu pe Duminecă se așteaptă căderea orașului Scutari, avant-garda muntegrecă nu e departe de podul dela Chiri vecin cu Scutari. Odată fortul Tarabos căzut, nu se

va mai găsi piedică pentru că vechiul fort Rosafa este în ruine.

Toată populațiunea albaneză din munții Scodrei dă concurs armatei muntegreci și s'a format un corp armat de aproape 14.000 oameni.

Ca în toate luptele, albanezii se arată de o vitejie colosală, ei au atacat trupele turcești la baionetă.

*

Am întrerupt corespondența mea pentru a mă scobori în restaurant pentru prânz. Sala restaurantului e plină de o mulțime de lume; se aude vorbind toate limbile din Europa. Corespondenții de ziare istorisesc fele de fel de noutăți, unele mai gogonate ca altele. Ascult și eu, dară nu vi le repet căci știu știri precise, deoarece imediat după sosirea mea aci am fost la ministerul de externe unde am stat aproape o oră de vorbă cu Ex. Sa domnul Ramadanovici, secretarul general al acestui departament care tocmai atunci dispoia curierul comunicându-mi și mie noutățile îmbucurătoare ce sosesc din toate părțile. Știu chiar că consulul Muntenegrului la Braila telegrafia că vre-o 47 soldați aflători în România doresc să se in-

toarcă în țară și știu ce li s'a răspuns să continue munca în liniște, trupele fiind mai mult ca suficiente.

Ieri am observat mai multe doamne și domnișoare franceze îmbrăcate în negru și purtând brățara crucei roșii.

Au sosit și d-nele crucei roșii din Anglia iară Austria a autorizat câțiva medici militari să dea concursul lor pentru căutarea răniților.

Ce popor admirabil, dar și ce exemple de eroism are chiar dela regele lor.

Alaltăieri, suveranul s'a dus dela Plamnitza la Vraca pe lacul de Scutari pe când monitoarele turcești trăgeau asupra vaporului său.

E un eroism cavaleresc, demn de acel care și-a făurit coroana regală numai cu spada sa.

Aseară târziu noaptea, regele a fost în Cetinje și astăzi la cinci în zori de zi a și plecat spre Rieka. Neobosit, regele Nicolae vede și observă totul prin el însuși, îmbărbătând pe toți, alinând toate durerile.

Cetinje, 13 (26) Octomvrie.

„Ad.”

Principele Albert Ghica.

Războiul balcanic.

România și războiul. — Bulgarii și România. — Poarta cere pacea. — Răspunsul Puterilor la proiectul lui Poincaré. — Moștenitorul de tron român Ferdinand în Budapesta. — Turcii vor preda Constantinopolul? — În preajma luptei decisive dela Ceatalgea. — Spre sfârșitul războiului. — Căderea lui Sassonow

Arad, 6 Octomvrie.

De pe câmpul de război din Tracia se află puține știri deoarece după marile încordări din zilele trecute trebuie să urmeze o pauză, un moment de reculegere, pentru îngroparea morților, pentru salvarea răniților și pentru întregirea rândurilor cu trupe nouă, proaspete.

Numai la Ciorlu a fost o luptă între Bulgarii și un corp de armată turcească, care forma rezerva lui Nazim Pașa. Intregul corp a fost complet nimic și împrăștiat.

În Macedonia lucrurile par să iee o nouă față: Sârbii voiesc să ocupe două porturi albaneze la Marea adriatică, deși ei spuneau că și-au împlinit misiunea militară în războiul acesta. Dacă ocuparea acestor porturi ar deveni un fapt real, atunci războiul acesta nu-i purtat mai mult în numele liberării „fraților” subjugăți: Bulgarii, Grecii, Sârbi și Muntegrecii, ci și pentru robirea altor popoare, cum sunt Albanezii și Macedo-Românii. În cazul acesta puterile nu-i vor lăsa pe cei patru aliați să-și facă mendrele în dragă voie, ci-i vor opri dela cucerirea unor teritorii la cari ei n'au nici un drept. Coaliția balcanică se va lovi atunci de protestul României, al Italiei, și al Austro-Ungariei, cari vor opune un puternic veto veleităților sârbești.

Mare surpriză a cauzat aliaților balcanici declarația lui Sassonow relativ la aspirațiile României. Se aude că aceștia lucră tuspătru în cercurile panslaviste din Rusia pentru răsturnarea lui Sassonow, care voiește să zădărnicească planurile aliaților de a cuceri Byzanțul. Căderea lui Sassonow ar însemna însă venirea la putere în Rusia a unui partid războinic, care poate periclita pacea Europei. Să sperăm că nu va fi așa!

România și războiul.

București. — Ziarul „Adevărul” publică în numărul său de ieri un prim articol în care se ocupă cu atitudine pe care România va trebui s'o aibă în viitor față de noua mare putere ce se va creia în Balcani după încheierea păcii.

Extragem din acest articol următoarele pasaje mai însemnate:

.... A trecut de-abia o lună și totul părea că prin farmec schimbat, Puterile europene erau nevoite să declare că s'au înșelat, germanii se părea că n'au gust să se bage într'un război din care nu au nimic de câștigat. Austro-Ungaria a fost cuprinsă deodată de dragostea cea mai caldă pentru popoarele balcanice, toate puterile în cor au trebuit să recunoască și să constate că formula statului-quo astăzi, a dat faliment și că pentru rezolvirea noii probleme trebuie de găsit o formulă nouă, pe care bine înțeles, n'au găsit-o. În vremea aceasta statele balcanice declarau că ele nu vor lăsa din mână aceea ce au cucerit cu sânge și cu sacrificii și sfidau Europa să le silească să fie biruitoare și să piardă și beneficiile biruinței...

Toată vechia și imbecila diplomatie europeană a dat faliment. Pe deasupra, fiecare are teamă de a provoca un nou conflict...

Ceeace ieri părea utopie, imposibil de realizat, Europa trebuia să se deprindă a socoti ca fapt îndeplinit, anume ca Turcia să dispară, ori să fie redusă, ca putere europeană, la cea mai simplă expresiune, iar în Orient, să se ridice o putere nouă, confederațiunea de sine stătătoare a statelor balcanice, cari n'țeleg să trăiască din viața lor proprie și pentru ele, nu ca țări tributare cutărei puteri mari, a căreia provincie, colonie, ori hinterland să fie.

Și pentru noi, mai ales pentru noi, situațiunea se schimbă cu desăvârșire. Ori cât nu ne convenea eri o Bulgarie mare, astăzi, o nouă orientățiune ni se impunea. În loc de a rămânea anexa Austro-Germaniei, și să-i împărțăm soarta, ducând politica ei și fiindu-i supusă economic, astăzi trebuie să ne aruncăm ochii spre Orient și să ne apropiem de puterea cea nouă, care se naște. Și ea are nevoie de noi și noi avem nevoie de dânsa, așa că din această comunitate de idei și de interese, trebuie să reziasă o conlucrare comună, folositoare tuturor. Țările orientale cu România împreună, pot alcătui un stat, ori o confederațiune de peste 28 de milioane de locuitori, cu un teritoriu care poate hrăni un număr îndoit de oameni și cu o putere armată la 1 milion de soldați.

E o viață nouă, aceasta care pare că se schițează la orizont și care va eși din vălmășagul de fum și de sânge de astăzi. Dacă suntem înțelepți, vom înțelege că e mai bine să mergem cu dânsa, decât împotriva ei, aceasta mai cu seamă cu cât și pentru noi, în cazul a-

cesta, se deschide orizontul unei întregiri a neamului...

Viena. — Ziarul „Deutsches Volksblatt” publică un articol scris din București și intitulat „Cererile României.”

În acest articol se spune că istoria va înregistra meritele regelui Carol câștigate față de Europa și România, căci deși finanțele țării conduse de el sunt într-o situație excelentă și armata este perfect pregătită și populația pornită spre război, totuși el continuă politica sa înțeleaptă. Poporul român ar fi luat cu mult entuziasm armele, dar regele a rămas rezervat, rămânând ca România să intervie în război numai când toate celelalte mijloace pentru apărarea intereselor ei vor fi rămas neeficace.

Dacă războiul din Balcani, spune articolul din „Deutsches Volksblatt”, are la bază principiul național, atunci și România ar trebui să ca să anexeze pe cei 100.000 de români cari trăiesc în Serbia și pe cei 80.000 din Bulgaria. România ține ca în cazul când războiul va aduce schimbări teritoriale importante, atunci și ea să aplice principiul național, cerând să i se acorde teritoriile de dincolo de Dunăre cari sunt locuite de români și protecțiunea pentru cuțovlahi. România își are dinainte asigurat sprijinul marilor Puteri și speră să obțină satisfacerea cererilor ei fără război.

Ziarul „Wiener Journal” află că în principiu s'a stabilit o înțelegere între marile Puteri asupra soartei peninsulei balcanice. Se crede că deocamdată vom avea un armistițiu de 3 zile, timp în care se vor discuta condițiunile de pace ale ambelor părți. Toate Puterile sunt ferm decise ca să isprăvească cât mai curând războiul.

Informațiunile pe cari le-am cules însă personal arată că știrea aceasta este neverosimilă căci Austria a refuzat categoric principiul dezinteresării absolute cerut de Poincaré. De altfel nici România nu poate aproba acest principiu și înțelegerea între marile puteri trebuie să contină și România.

Asupra atitudinii României ziarul „Neues Wiener Tagblatt” i se comunică din sursă românească autentică:

România nu plănuiește cuceriri teritoriale, ci numai o răsplată meritată sub forma unor compensații, pentru atitudinea ei ca apărătoare a păcii. Dar în aceeași vreme nu se ascunde nici posibilitatea unei deziluzii în ce privește aceste așteptări — de care nici un guvern nu e scutit — și care ar putea atrage anumite consecvențe. Pentru moment nu e nici un motiv să ne temem de o astfel de eventualitate, dar nu vrem să fim surprinși în nici o privință. Suntem convinși că toate statele apreciază atitudinea României și vor ține cont de ea.

Praga. — *Corespondentul din Belgrad al ziarului „Veukov” având o convorbire cu ministrul plenipotențiar al Bulgariei, acesta a declarat că discursul regelui Carol trebuie luat foarte serios. Totuși, spune ministrul bulgar, este ne-probabil ca vorbele amenințatoare ale regelui să le urmeze fapte cari ar complica situația.*

România a fost totdeauna binevoitoare Bulgariei și a primit pe refugiații bulgari, iar în războiul dela 1877—78 a ajutat la liberarea bulgarilor de sub jugul turcesc. De atunci relațiile dintre cele două țări sunt perfecte. Regele Carol și miniștrii săi, spune ministrul bulgar, sunt prea înțelepți ca să schimbe această politică și suntem siguri că România va găsi mijloacele ca să se înțeleagă cu alianța balcanică.

Soarta Turciei.

Paris. — *Insărcinatul de afaceri al Bulgariei la Paris a declarat unui ziarist următoarele:*

— Pentru noi împărțirea Turciei e un fapt împlinit și vom ști să și executăm acest plan, fără vre-o intervenție din partea Europei, căreia i se rezervă numai rolul de a sancționa opera noastră.

Planul aliaților.

Viena. — Din cercuri diplomatice se anunță: Marile Puteri vor comunica statelor balcanice, că au pornit din partea Porței o notă de cerere în privința unei intervenții și că despre o consfătuire în acest sens după o aprobare și din partea statelor balcanice se va putea vorbi. Aici se crede, că statele balcanice se vor declara în această privință numai după ce-și vor fi terminat operațiunile militare, și anume numai după ajungerea următoarelor scopuri militare:

1. Lupta decisivă dela Ceatalgea, care va avea loc pe le sfârșitul acestei săptămâni.
2. Ocuparea orașului Adrianopol.
3. Ocuparea orașului Scutari, și
4. Capitulara orașelor Salonic și Monastir.

Cum va fi împărțită Turcia?

Paris. — „Le Temps” primește dela un corespondent al său următoarele:

„Pare sigur că s'au început tratative între Austria și Serbia asupra împărțirii teritoriilor turcești, care poate rezulta din războiul actual și din sfârșirea admisă de toată lumea, a statului quo teritorial în peninsula Balcanică. E vorba numai de modalitățile partajului. De altfel, iată, după unele informațiuni din sursă bună, cum pare a fi plănuit:

Austria ar împărți cu Serbia sandjacul Novi-Bazar. Ea ar lua o fișie de teritoriu reprezentând aproape cele două treimi ale lărgimei sângelui, dealungul Muntenegrului până la Mitrovița. De aci, linia de frontieră sârbă ar coborî în Macedonia până la marea Egee, la care Serbia ar avea un debușeu în portul Kavala. Această linie de frontieră ar fi trasă la est de linia de cale ferată, care coboară spre Salonic și care ar rămâne sub controlul Austriei.

Salonicul ar fi un oraș neutru.

Bulgaria ar avea Rumelia și o parte a Macedoniei, dar Constantinopolul ar rămânea turcilor.

Grecia ar primi Ianina, iar frontiera sa de nord ar fi dusă până sub Salonic, dându-se probabil peninsula chalcidică.

Frontiera Muntenegrului ar fi lungită la sud de Scutari, care ar fi anexat regatului muntenegrean. Austria se crede, ar fi dorit să-și prelungească partea din sandjacul Novi-Bazar, spre Adriatică, cercuind complect Muntenegrul dar aliații balcanici s'ar fi opunând.

Împărțirea Albaniei între Austria și Italia a fost obiectul convorbirilor dela Pisa, între contele Berchtold și ministrul de externe al Italiei.

M. Sa regele Carol asupra situației.

Londra. — „Agenția Reuter” a comunicat ziarelor următoarele:

Un personal având ocazia să cunoască părerea regelui Carol al României despre actuala stare de lucruri, declară că este absolut sigur că România nu va mobiliza acum, însă va aștepta în liniște desfășurarea războiului în Balcani până când Puterile vor fi chemate de a confirma drepturile națiunilor interesate în peninsula Balcanică. Nu este cunoscut, ar fi spus regele Carol — ce vor hotări Puterile dar de îndată ce drepturile României nu vor fi luate în seamă, soldații săi vor ști să le apere. Prin atitudinea ce a păstrat până acum ca s'a afirmat ca stat de ordin și chemat să localizeze războiul și să împiedece o conflagrație generală. România va ști să-și susțină interesele sale vitale cari nu pot fi ignorate.

Desbaterile congresului apropiat vor găsi România pregătită de a combate și respinge orice nedreptate.

Pretențiile României.

București. — Ieri a avut loc la ministerul de externe un consiliu, la care au participat primul ministru, ministrul de externe, ambasadorii prințul Fürstenberg (austro-ungar) și Sebeco (rus). Consiliul, care a durat două ore.

a stabilit, se vorbește, compensațiile cari se vor da României la încheierea păcii pentru atitudinea ei păstrată în tot timpul războiului balcanic. La sfârșitul săptămânei se va mai ține un consiliu.

„Independance Roumaine”, organul partidului liberal, pretinde a ști din sursă competentă, că la proiectul lui Poincaré, referitor la convocarea unei conferențe europene, *guvernul rus ar fi răspuns, că aprobă acest proiect și dorește, că și România să ia parte la desbaterile acestei conferințe.*

Unde se află flota rusă din Sebastopol?

Berlin. — Corespondentul din Constantinopol al ziarului „Berliner Tagblatt” anunță, că flota rusă din Sebastopol a părăsit portul, plecând într-o direcțiune necunoscută până acum.

Italia contra Greciei?

Constantinopol. — Ziarele spun, că generalul Amelic a luat măsuri spre a împiedeca manifestările anti-turcești ale grecilor din insulele ocupate de italieni în baza păcii italo-turco.

Moștenitorul de tron al României la monarhul Austro-Ungariei.

Viena. — Corespondentul din București al unui ziar de aici anunță: În cercurile bine informate din București se știe, că moștenitorul de tron al României A. S. Francisc Ferdinand va pleca azi la Budapesta, unde din încredințarea M. Sale regelui Carol va preda răspunsul regelui la scrisoarea confidențială a M. Sale monarhului Francisc Iosif.

Căderea lui Sassonow?

Sofia. — Recentele declarații ale ministrului de externe rus Sassonow au pricinuit mare consternație aici iar guvernul nici nu-și ascunde mirarea față de această întorsătură neașteptată a conducătorului politicii externe a Rusiei. Din cauza cenzurii stricte presa e silită să se abțină de a face comentarii *isbucnirilor dușmănoase a lui Sassonow*, totuși opinia publică și-a formulat părerea, că *politica externă rusească de aceea și-a schimbat afrentul contra Bulgariei, fiindcă succesele colosale ale acesteia i-ar încruși socotelile și politica ei balcanică.* Cu atât mai multă apreciere găsește aici *atitudinea corectă a României*, pe care Bulgaria o va recompensa după merit așa, că va face o înțelegere cu România în baza vechilor raporturi bune, privitoare la apărarea comună a intereselor lor vitale față de Turcia. Deocamdată nu există dar în curând vor începe tratative directe între guvernele din Sofia și București.

Turcii vor preda Constantinopolul.

Frankfurt. — Din Constantinopol se anunță: Poarta se năzuiește să obțină intervenția marilor Puteri pentru a împiedeca intrarea armatelor inamice în capitala imperiului otoman. În caz contrar guvernul turc probabil va lăsa Constantinopolul în voia soartei.

Poarta cere pace.

Paris. — O notă a agenției Havas spune că guvernul otoman a făcut demersuri pe lângă guvernul francez pentru a obține ca puterile să intervină și să oprească ostilitățile impunând un armistițiu statelor balcanice.

Guvernul francez a răspuns că nu putea primi o atare cerere fără a aduce o atingere dreptului gintilor și fără a avea aerul să ia o atitudine contra statelor balcanice. Guvernul francez ar putea însă examina, de acord cu toate marile puteri, numai o cerere de mediațiune propriu zisă în cazul când i-ar fi adresată.

Răspunsurile puterilor la propunerea de mediațiune a lui Poincaré.

Köln. — O telegramă din Berlin către „Kölnische Zeitung” zice: Este de presupus, că răspunsul triplei alianțe a și fost dat în momentul de față. El nu conține un consimțământ clar al formulei dlui Poincaré. De altă parte însă nu trebuie să se dea crezare spuselor ziarelor franceze cum că inițiativa dlui Poincaré ar fi suferit un refuz brusc sau că mediațiunea puterilor n'ar fi izbutit de oarece nici unul din beligeranți n'a cerut-o.

Viena. — Ambasadorul turc, Mavrogheni Bey a fost ieri la ministerul de externe, unde a prezentat cererea Turciei pentru intervenție. Conte Berchtold a declarat că, guvernul mai întâi va trebui să se pună în legătură cu celelalte mari puteri și numai conform rezultatului conțelegerii comune va putea să răspundă în merit.

Londra. — Răspunzând unei interpeleții ministrul de externe Edward Grey a spus că, *nimeni nu voeste să discute statelor balcanice dreptul de a-și formula condițiunile pe lângă cari ele ar fi aplicate să incheie pacea.* În această privință cred că și celelalte puteri aprobă părerea noastră.

Petersburg. — Guvernul rusesc a răspuns că aprobă proiectul lui Paincaré.

INFORMAȚIUNI

Arad, 6 Noembrie 1912.

— Centenarul preparandei din Arad. —

După interesul cel mare ce se manifestă față de serbările centenare din Arad se prevede o mare aglomerare de public din afară. Publicul este rugat a se îngriji din bună vreme de camere și anume prin anunțare directă la administrația otelelor din centru. Hotele sunt: „Crucea albă” (Fehér Kereszt) unde se va ținea și banchetul și concertul; „Vadász Kürt” (înainte Vas) asemenea hotel mare lipit de Crucea albă; „Central” (Központi szálloda) și „Pannonia” pe calea Andrássy în imediată apropiere de „Crucea albă”. — Pentru toate informațiile stă la dispoziție direcțiunea seminarială.

Chiar de pe acum se vedește un interes neobișnuit de mare față de serbările din Arad. Vin telegrame de felicitare și anunțări de participare... Din datine sufletești comemorarea se va face în sala festivă a institutului, care se prevede că va fi prea mică pentru marea afluență de lume. Vor fi rezervate locuri înainte de toate pentru delegații și numai în număr restrâns vor putea afla intrare și particularii. Sunt rugate dar în primul loc a-și anunța participarea delegațiunile, cu indicarea numărului participanților; tot așa și particularii cari doresc să intre în sală. Sunt apoi rugați oaspeții să se anunțe de cu bună vreme și pentru banchet, ca să li se poată asigura loc.

Direcțiunea seminarială aduce la cunoștința publicului românesc că doritorii de a avea broșuri despre întemeierea institutului, să se adreseze direct la librăria diecezană, ori la librăria „Tribunei” căci la direcțiune abia se mai găsesc câteva exemplare. Prețul broșurii e 2 cor. plus 20 fil. porto.

Advocat nou. Dl. Dr. Augustin Bărdossy anunță că și-a deschis cancelaria advocațională în Sasca-montană.

Intrunire colegială. Colegii cari au absolvat pedagogia din Arad în anul școlar 1894/95, conform înțelegerii făcută la ultima convenire în Giula — prin aceasta sunt rugați să se prezinte la intrunirea colegială pe 3/16 Noembrie 1912, cu ocaziunea serbărilor centenare dela institutul pedagogic.

La revedere!

Ecica-română (Oécska) 5 Nov. 1912. Iuliu Magdu învățător.

Popoarele „păduchioase” din Balcani. În revista berlineză „Pan”, editorul acesteia, dl. Alfred Kerr, a întrebuintat pentru popoarele creștine din Balcani, din cauza turcofilismului general ce mai domnește și acuma în Germa-

nia, frumosul cuvânt „popoare păduchioase”. Imediat după publicarea acestei gratificații primi numitul editor o epistolă dela deputatul german Hermann Wendel, care la începutul războiului întreprinsese o călătorie de studii în Serbia, și pe care o publică revista „Pan” în ultimul ei număr. Ea are următorul cuprins:

Trebuie să fim drepti nu numai față de oarecî, ci și față de popoare, și de aceea ne doare adânc când în al Dvoastre „Ziarul al unui creier”, care cu drept cuvânt convoacă o mobilizare a intelectualilor împotriva mobilizării, cetim cât de desprețuitor vorbiți Dv. de „popoarele păduchioase” din Balcani. Pe Bulgari și pe Muntenegreni îi cunosc foarte puțin, iar pe Grecii post-homerici de loc. Pe Sârbi însă i-am cunoscut ca pe un popor simpatic, un popor de țărani democrați, sinceri și drepti, nu ca pe un popor de slugi, precum am fost noi, Nemții, odinioară; i-am cunoscut ca pe o națiune care știe să lucreze și să gândească, voind să înainteze, mereu să progreseze. Așa i-am văzut pe Sârbi în timp de pace. Și chiar acuma mă întorc din Sârbia unde am fost martorul plecării în război nu al unei armate, ci al unei întregi națiuni, care merge la o luptă pe viață și pe moarte, pentru ca și ea să fie odată un popor între popoarele Europei și nu o turmă fără drepturi, vândută cu totul capitaliștilor austriaci și crescătorilor de porci din Ungaria. Și acum îmi sună în ureche duioasa rugămintă cu care ministrul de finanțe, Paciu, a încheiat conversația noastră de două ore. Din inteligența lui ai putea croi o duzină de diplomați germani mediocri. „Fiți buni față de Sârbia!” Și am văzut feciori tineri care-și luaurămas hnu dela oacheșele lor iubite: „Sladka moja dragana!” mergând hotărâți acolo unde împoacă gloanțele. Și năme, cărora ordinul de război le-a răpit singurul lor fecior, cu ochii umezi dar cu voce de spartane ziceau: „În vremile aceste părinții n'au nici un drept asupra copiilor lor!” Iar soldații, cari erau învagonați în gări, purtau la căciuli și la tunică ultimele flori strălucitoare ale toamnei. Am trebui să-i lăsăm pe scribii de talia lui Maximilian Harden să scrie despre mulțimea insectelor unei țări, care dispune de atâtea alte bogății...

Hermann Wendel.

Insomnia. La o întrebare a unui ziar francez au răspuns mai mulți arătând mijloacele prin cari își alungă insomnia. Eminentul poet Leconte recomandă: 1) deschideți ferestrele; culcați-vă cu capul cât de jos. O să dormiți duși. Altul spune: obișnuiți-vă să stați după masă un ceas, două pe canapea. Când aveți o zi liberă cîliti un roman demodat, care v'a plăcut în tinerețe și tot întinși pe canapea. Cu cât veți plietisi mai mult, cu atât veți dormi mai bine. Secretul e acesta: nu să te odibnești ei să te plietisești, eu să adormi repede și bine. O altă părere: întinde-te în pat și încearcă să înșiri repede multiplele unui număr; d. e.: 2, 4, 8, 16, 32, 64, 128, 256, 512, 1024 și așa mai încolo. Sforțarea minții te predispune la somn. Sau numără până când vei dormi. Adesea nu ajungi la 200 și ai atipit. E adevărat că sunt și excepții: unul a numărat până la... 16987 și tot n'a adormit. După alții e bine să suprimi cu totul cafeaua neagră, afară de dimineața, și să nu mănâncei seara carne. Fructe numai la dejun, și cât mai coapte, seara numai supă, făinoasă, pirea. Dacă tot n'adorini, puneți o compresie de apă rece la cap — deși asta produce uneori un rău intestinal. Alteineva: nu luați nici o doctorie contra insomniei. Numai în cazuri extreme. Și atunci o seară, două, trei, până revine somnul; pe urmă nu. Goarte bine este să te culci singur. Prezența altei persoane în pat, fie cât de... rezervată, este un obstacol contra somnului. Culcă-te într'o odaie mai retrasă a casei. Fumează puțin seara și nu lua ceai sau caiea.

x În sfârșit nu mai pricepuiește multă bătaie de cap că de unde se poate cumpăra mai ieftin obiecte de sticlă, porțelan și obiecte de decor, deoarece atât acestea cât și cadourile ocazionale precum și candelabre pentru lumină electrică se pot cumpăra mai ieftin în prăvălia specială de sticlării a lui Fischer Mór, Arad, bulev. Andrássy nr. 20. Asortiment bogat de cadre ieftine. Telefon nr. 668.

(Fi 401)

x Câștig însemnat realizează tot românul, care lu gaz de lipsă își cumpără pian, pianin sau armoniu din depozitul românesc al profesorului de muzică Timotei Popovici din Sibiu (Nagyszoban), Strada Căminului 7, (vis à vis de otelul Impăratul roman), asortat cu instrumente de prima calitate din cele mai bune fabrici. Se admite și plătire în rate. (Po 216)

Ultima oră

Serbia tinde spre mare.

Belgrad. — Armata a treia sârbă de sub conducerea principelui moștenitor Alexandru și a generalisimului Putnik s'a abătut dela calea urmată până acum și s'a îndreptat în linie dreaptă spre marea Adriatică. Misiunea acestei armate e să ocupe porturile San Giovanni di Medua și Durazzo, ambele în sudul Albaniei. În momentul de față nu se știe încă cu siguranță dacă într'adevăr aceasta e ținta pe care o urmăresc Sârbi ori poate ei doresc să-și câștige garanții pentru cazul când s'ar decreta autonomia Albaniei, asupra teritorului ocupat până în ziua de astăzi

Luptă crâncenă lângă Ciorlu.

Sofia. — O luptă sângeroasă s'a încins ieri între trupele bulgare și cele turcești în apropierea orașului Ciorlu. Bulgarii sunt în întăritate. Trupele turcești se retrag spre Ceatalgea. Mii de cadavre turcești acoperă câmpul. Lupta durează încă.

Sultanul se pregătește să părăsească Constantinopolul.

Constantinopol. — În capitala Turciei se șvonește că s'au făcut toate pregătirile pentru a transporta pe sultan și întreagă curtea sa în Asia mică, în cazul când li-ar succeda Bulgarii să ocupe orașul. Toată corespondența Porții a fost pachetată în lăzi. Știrea aceasta nu s'a confirmat încă.

Tratative pentru Albania?

Londra. — La recepția diplomatică de ieri s'a remarcat în special convorbirea lungă a ambasadorului austro-ungar, contele Mensdorf, cu ministrul de externe englez, sir Edward Grey. Un comunicat oficios asupra acestei convorbiri, firește că nu s'a dat, dar în cercurile politice se afirmă că obiectul acestei convorbiri a fost chestiunea autonomiei Albaniei.

Nouă înfrângere turcească.

Sofia. — Trupele bulgarești au înfrânt ieri cu desăvârșire un corp de armată turcesc care forma rezerva turcă. Turcii se retrag în fugă spre Ceatalgea.

Mesajul regal în delegațiuni.

Budapesta. — Amândouă delegațiunile s'au prezentat azi în castelul regal din Buda, unde M. Sa monarhul a rostit următorul mesaj:

— *Cu sinceră satisfacție și mulțumire primesc dovada de alipire de care mă asigurați. Dela ultima noastră convenire conflicte sângeroase au venit să tulbure pacea în Balcani, conflicte cari ne impun o veghere potențată. Considerând că acest conflict poate atinge și interesele monarhiei, dorința de a restabili cât mai curând ordinea în Orient, pe terenul politic și economic deopotrivă, se impune cu o forță tot mai mare. Guvernul meu va fi gata ca la moment potrivit să ia parte, dimpreună cu guvernul aliaților noștri, în acțiunea îndreptată spre acest scop.*

În sesiunea anterioară a delegațiunilor, reprezentanții celor două state ale monarhiei au dat dovadă de un deosebit simț de jertfă, atunci când au votat creditele extraordinare pentru acoperirea trebuințelor din armată și marină. În urma votării acestor credite, forța noastră armată a sporit în mod îmbucurător. Trebuințele actuale ale guvernului nostru de război, rămân în cadrele obișnuite, un spor de cheltuieli s'a prevăzut numai pentru rezolvirea chestiunii subofiterilor, prin ce, atât în armata de pe us-

1-63 Jurek

cu cât și în marină s'a realizat un progres în-
teminat.

In atacurile publice ale Bosniei și Hertegovinei se arată, grație tinutei loiale și patriotice a populațiunii, o înaintare constantă spre bine. Soborului îi va sta în putință să promoveze, în temelul muncii bogate legislative ce-i stă înainte, progresul cultural și economic al celor două provincii.

Pătruns de convingerea, că Veți discuta proiectele ce Vi-s'au propus, cu înțelepciunea, zelul și conștiințiozitatea manifestate la toate ocaziunile, Vă doresc deplin succes în străduințele Voastre laborioase și salutându-Vă din inimă deschid noua sesiune a delegațiilor.

Discursul Prea Sf. Sale Vasile Hossu în delegațiunea ungară.

Budapesta. — In discuția ce a urmat în ședința de ieri a delegațiunii ungare asupra expozeului contelui Berchtold a luat cuvântul și Prea Sf. Sa V. Hossu, episcopul Gherlei, și a rostit următorul discurs, pe care-l reproducem în textul dat de „Pester Lloyd”:

Expunerile contelui Berchtold și indeosebi pasajul referitor la România au făcut asupra mea o impresie foarte favorabilă. Nu e decât just ca România care s'a purtat perfect de corect și care trăește cu noi în cele mai strânse legături de prietenie, drept recompensă a atitudinii sale, să nu sufere nici o pagubă în interesele ei, ci aceste să fie luate în considerare în mod responsabil. Din situațiunea de azi rezultă cu evidență, cât de mult sunt avizați Ungurii și Românii unii la alții și n'ar fi decât de dorit și pentru ambele popoare de mare folos dacă și în interul țării ar trăi în bună înțelegere.

Asupra importanței acestui discurs am înțeles de altfel și în primul nostru de astăzi. In aceeași chestiune a luat cuvântul în delegațiunea austriacă deputatul român din Bucovina Tache Isopescu-Grecul, care deasemenea și-a exprimat mulțumirea pentru tonul loial al contelui Berchtold față de pretențiile legitime ale României.

SPORT.

Gloriosul succes al sportmanului Gh. Badescu. Pe terenul alergărilor din Budapesta (distr. Kápostásmegyér) a ajuns nobilului nostru român Gheorghe Badescu o izbândă ce stă fără păreche în analele sportului hippic de pe continent. In cursa seniorilor a absolvat o prestațiune atât de isteată și energică încât

întreaga pressă de aici — nu tocmai binevoitoare de altcum succeselor dlui Badescu — unanim remarcă cu admirațiune această mai nouă învingere a sportului românesc. Ziarul sportiv „Tribün” scrie: „Un senior de 64 ani a învins la cursele noastre. Recordul acesta frumos l'a ridicat sportsmannul român Gheorghe Badescu, care a câștigat cursa de obstacole și redute pe spatele calului de rasă Fabritius producând o prestațiune hippică atât de valoroasă, care i-ar face cinste ori căruia călareț din generațiile tinere”. Iar „V. Versenylap” scrie: „Călăritul calm al dlui Badescu a fost evenimentul zilei ultime al alergărilor din Kápostásmegyér. Dl Gheorghe Badescu a sosit din Viena numai în ziua cursei, n'a cunoscut calul Fabritius, niciodată nu l'a călărit, ba nici terenul de obstacole grele — ziduri și șanțuri cu apă, garduri etc. — nu l'a luat prealabil în galop, și făcând front tuturor acestor dificultăți a mânăat cu atâta rutină calul acesta de altcum dăcos, că a meritat pe deplin ovațiile sgomotoase ale publicului asistent etc.” Noi, cari urmărim cu toată încântarea succesele acestea cari sunt reputate și în numele rasei noastre, dorim pasionatului sportsmann român încă multe izbânzi pentru considerabila energie și iscusință ce o depune în aceste concurențe.

Alți sportsmeni români la Budapesta. La cursele din urmă au mai participat, afară de sportsmanni români binecunoscuți publicului nostru dnii Badescu și Negroponce, încă dl Alex. Marghileman la cursele din Viena, apoi cav. Grigoreea la cursele din Kápostásmegyér și căpitanul Popescu la terenul dela Alag; toți cu câte un cal.

Virgil Salvanu ca campionul Ungariei. Sportul nostru se grupează și își ia putere dela modestul dar înfricoșatul atletician român Virgil Salvanu. Pentru acei tineri ai noștri cari se ocupă cu sportul, dar nu au știut ce valoare înăită au succesele noastre de până acum, ne-am hotărât a zugrăvi rind pe rind evenimentele marcante ale prezentului și în legătură cu aceasta să aducem la cunoștința tuturor acele succese ale campionului nostru Salvanu, cari până acum au fost necunoscute pentru noi. Deși era

numai pe anul prim la arhitectură și avea rivali rutinați și oțeliți în lupte de box, totuș talentul natural a ținut piept cu rutina rivalilor săi și în lunile de primăvară ale anului acestuia după lupte înverșunate a scos de pe teren pe toți concurenții din Ungaria și in acest fel Salvanu a ajuns a fi *cel dintâi român care a câștigat campionat în Ungaria* și anime în lupte de box greutatea medie. Studenții noștri dela tehnică știu să povestească și acum scene mișcătoare din aceste lupte, apoi mai târziu din lupta ce o avușese cu campionul austriac Fritz von Tertini. O adevărată măsurare gigantică a fost aceasta: Salvanu mic de statură iar Fritz un colos de om. Se părea că austriacul o să ni-l mănăce de viu pe Salvanu nostru, cu atâta vehemență s'a început lupta. Fritz lovea în jos iar Salvanu privea în sus ca la un turn de biserică expectorind din ochii lui Fritz loviturile ce voia să le facă. Ei dar clasa superioară a fost pe partea lui Salvanu, numai așa suspina austriacul sub loviturile ameteitoare ale lui Salvanu. Lupta am câștigat-o categoric: Fritz von Tertini uriașul a căzut deprimat... mai târziu a venit zimbând către Salvanu fiindcă i se spuse că un Român l'a trinitit. Mângălerea lui părea de-a dreptul mărginașă cu bucuria.

— Un fel de moment curios ne pare că anul acesta afară de Salvanu nimeni nu mai dorește a participa la luptele decisive pentru campionatul Ungariei: toată lumea sportivă de aici este convinsă că pe lângă puterea covârșitoare, Salvanu dispune astăzi de cea mai isteată rutină, astfel că reprezintă el singur o clasă separată față de ceilalți atleticieni.

Pe lângă trainingul zilnic de box ce-l ia Salvanu cu trenerul african Bobby Dobbs, mai ia training pentru lupte grecești și în sezonul de acum o să aducă și pe prundul măsurărilor rezultate edificante pentru sportul nostru. In trecut amintim că Salvanu este cel mai iubit învățăcel al lui Bobby Dobbs: măestrul îi dorise la încheierea anului școlar trecut ca să se desvolte atât de favorabil încât să-l poată trinti și pe el însuș. Bobby cel scurt la vorbă, nu a riscat încă nimănui perspective pentru succese atât de înalte, ca și cum o făcuse aceasta când a plecat Salvanu spre a petrece vacanțele anului în un sat de pe valea Someșului.

ROMANUL ZIARULUI „ROMÂNUL”

NICOLAE GOGOL

Suflete moarte

(ROMAN)

Trad. de Senior

(164)

— Urmare —

— Ei, lucru mare, drumul!... drumul bzzt... zise Petrușca făcând un sferț de întoarcerea la stânga și aruncând o privire piezișe, proștit și fără țintă: ajuns odată la poalele povârnișului de cealaltă parte a suișului, faci la dreapta printre livezi.. și.. și.. uite.. asta-i tot. — Și tu dobitocule să ai sivukha de băut, asta-i tot, asta-i tot ce te interesează. Pfu!, ce duhoare de vinars răspândește e o adevărată velniță ambulanta! ești băiat drăguț, da, drăguț băiat... și cu toate astea nu despre tine s'a zis, cred:

„El apăru, și Europa îi admiră frumusețea”.

Sfârșind aceste cuvinte, Cicikof își mângăie bărbia și piciorul, și reluă cu voce scăzută: „Ce deosebire, în adevăr, când mă gândesc, între un boier... luminat, civilizată, și aceste ignobile figuri de lachei!”

la vremea aceasta caleașca cobora. Se oie-

ră din nou privirilor călătorului livezi, apoi vaste spații din acelea ce nu-s stepe rusești și cari în Ungaria s'ar numi puste, în alte părți locul șes, ori bargasaul, pretutindeni singură-tăți...

Se zăria din distanță, drept ori ce decorațiune câteva plopști de mediocră întindere. Ușor clătinat pe moile sale arcuri, echipagiul urmă, a coborât panta, descriind câteva sinuozități abia simțite. In cele din urmă, luând-o printre livezi ajungând la livezile de jos, vehiculul nu întârzia a trece prin fața unei mori, apoi a se rostogoli peste un pod făcând un sgomot de tunet, apoi într'un drum găvânat, cu ogașe adânci, cu scoborâș repede, cu rădăcini de copaci, cu bârne și cu băltoace noroioase. Cicikof se simți legănat aici ca un copil; nicăiri nu încercă nici cea mai mică smuncitură bruscă. Caleașca fusese bine judecată; era o minune. De îndată ce dădu de un pământ mai sigur și mai neted, ea alunecă ca o umbră. Ulmi tineri și plopi cu frunziș argintiu păreau că fug, zboară, iar penișul plutitor biciuia la fiecare clipă obrazul lui Petrușca și ales lui Selifan, așezați umăr la umăr pe scaun, prea ridicat pentru această umilă boltă de ramuri. Petrușca fu de patru ori de cinci ori urât descoperit; la fiecare clipă el săria jos, își ridica căciula și arăta pumnul la copaci adresându-le câteva vorbe tari scoase din vocabularul lui inedit, și urmate de o răutăcioasă privire aruncată pe furis stăpânului său, care îi poruncise să șadă pe blă-

stematul acesta de scaun... Dar cât despre a-și trage bine căciula pe ochi ori măcar s'o întepenească puțin cu mâna, asta n'o socotea de trebuință, crezând că accidentul nu se va mai repeta.

La copacii pe cari îi numirăm se adăogară în curând plopi tremurători, mestecani și brazi cari se grupau și se îngrămădeau din ce în ce dealungul drumului.

Pădurea se înduioșă și sub arcuririle sale, ziua părea că trebuie să se schimbe în noapte; dar în curând, printre ramuri, se văzu lucind ca niște sburdalnice reflexuri ale unei mari oglinzi agitată în soare... Copacii se luminau... și iată că călătorul nostru văzu înaintea lui fața unui lac de patru kilometri întindere în perspectivă. Pe malul opus aceuia pe care alerga caleașca, era un sat compus din colibe împrăstiate ici colo, făcute din bârne pârlete în cenușiu prin efectul timpului. Acoperișele se reflectau în apă, acolo unde apa era liniștită. Dar într'un anumit loc, vre-o douăzeci de săteni în lac chiar, unii până la cingătoare, alții până la subsuoară ori până la bărbie, trăgeau spre ei uriașă plasă.

Lucru straniu!... în plasa aceasta se primesc nu știu cum, în afară de pește un individ de speța noastră, pe atât de lat pe cât de înalt o adevărată lubeniță, un butoiu împodobit cu un cap, cu picioare și cu brațe.

(Va urma.)

PAGINI RASLEȚE.

Un erou național:

Majorul D. Giurescu.

(Continuare și fine).

Pentru comemorarea înaltului eroism desfășurat de majorul Giurescu în primul atac dela Rahova, s'a ridicat, din inițiativa dlui general Searlat Geanolu — în timpul când dsa era comandant al regimentului din Muscel — un frumos monument, în fața cazărnilor din Câmpulung. Iată un fragment din discursul pe care generalul Candiano Popescu, delegatul corpului al II-lea de armată, l'a rostit cu prilejul inaugurării acestui monument, în ziua de 21 Iunie 1898:

„Onorată Adunare!

Laudă țarilor cari știu să onoreze pe cei ce s'au jertlit pentru mărirea și înălțarea lor: numai țările acelea își cheazăse viitorul.

Onoare însă și inimilor generoase, cari văzând că trec zecimi de ani dela războiul neatârării și nu se sfîntește prin nimie memoria bravilor, au pus voință bărbătească și patriotică spre a ridica modeste monumente eroilor României contemporane.

Așa s'a întâmplat deunăzi în județele Piatra și Rahova, așa se întâmplă acum și în Muscel. Colonelul Geanolu fiind inebegătorul mândrei opere ce o serbăm aici, merită omagiile noastre. Toți ne fâlim cu războiul, toți în țară și peste hotare ne mândrim cu purtarea Românilor în Bulgaria. S'au cheltuit însă sume de milioane dela 1877 până acum pentru îmbunătățirii materiale: s'au ridicat clădiri impunătoare, s'au făcut drumuri de fier, pod peste Dunăre, port la Constanța, dar o țară întreagă nu a putut săvârși ceea ce a săvârșit un om cu credință și cu bărbăție, nu a putut ridica un monument maiorului Giurescu, mort vitejește în lupta dela Rahova, în ziua de 7 Noembrie 1877, pentru neatârarea și gloria patriei sale.

Onorată adunare, modestul monument aflat în față este mai trainic decât acești munți ce ne încojoară. Munții aceștia pot fi surpați încă de un cutremur, cât va fi însă o grăire și o inimă românească, cât nu vor pieri din aducerea noastră aminte frații Buzesti, Radu Calomfirescu, Arbore, Aprodul Purice și alți străluciți oșteni din vremea străveche, nu vor pieri nici maiorii Giurescu și Ene, colonelul Măldărescu, locotenent Bordeanu, morți sau răniți în ziua luptei dela Rahova, cum nu va pieri nici memoria lui Șontu, Romano, Bogdan, Valter Mărăcineanu, Niculescu și alți mulți nemuritori viteji ai războiului neatârării, căzuți pe alte câmpuri de bătaie... He, Domnilor, dacă voți să știți din câte suferințe și crude încercări este alcătuită mărirea României moderne și fericirea acelor cari trăiesc fără a fi muncit, bucurându-se de toate binefacerile născute din campania trecută, acești răniți ai războiului neatârării v'o pot spune”.

Apoi adresându-se către veteranii aflați împrejurul monumentului, generalul zise: „Voi mucenici ai religiei ostășești, din sângele și suferințele voastre este plămădită gloria neamului nostru. Onoare și recunoștință se cuvine coboritorilor din nobila tulpină a lui Giurescu, cu o singură condiție: ca din vulturi să nască vulturi și din stejari, stejari să răsac”.

La urmă generalul se întoarse către steagul sub care slujise Giurescu și care se afla în fața monumentului: „Pentru că tu steag al regimentului Argoș No. 4, stropit cu sângele lui Giurescu, ai fost martorul vitejiei pe câmpiile Bulgariei, noi, oșteni adunați aici și cari infățisăm întreaga oaste română, jurăm din nou în fața ta că ne vom împlini totdeauna datoria către Rege și patrie, și că patria noastră iubită nu va fi în stare să ne ceară atâtea jertfe, câte suntem noi hotărâți a face pentru dânsa!”

Majorul Giurescu era dintre acei oameni cari, sub o aparență calmă, potolită, ascund un mare fond de energie, — de energie activă, întreprinzătoare. El nu putea sta multă vreme neocupat; repausul îl obosea. Primejdia și greutatea erau mediul său natural, atmosfera în care el respira porcă mai plin. Viața lui de toate zilele se scurgea între două pasiuni: vânătoarea și copiii, cei trei copii ai lui, „ingerășii lui”, în

intimitatea cărora crescuse și se ridicase, ca un frate, cănele său favorit de vânătoare: Tirax. Cănel maiorul a pornit cu batalionul din Câmpulung, cănele s'a luat pe furis după dânsul, nevoind cu nici un pret să se întoarcă acasă. El și-a însoțit după aceea stăpânul în tot timpul campaniei.

În ajunul atacului dela Rahova, spun martorii oculari colonel Obedeanu și d. General Spiroiu, cănele Tirax era foarte agitat. Cuprins de un neastâmpăr inexplicabil, el nu-și putea găsi locul, urmărindu-și pas cu pas stăpânul. De câte ori se așeza jos maiorul, cănele se apropia și-și lîpea capul de dânsul, privindu-l fix, înclung, înlăcrămat și ca cuprins de o înfringere ascunsă. A doua zi, cănele dispăruse din lagăr. El fu mai în urmă găsit mort lângă corpul stăpânului său.

Generalul Candiano Popescu, relevând acest fapt în discursul său dela Câmpulung, se exprimă astfel:

„Dacă în inimile vre-unora, vestejite de patimi mici, s'ar stărpi simțământul iubirei și al datoriei către cei ce și-au slujit patria, pe aceia, cănele de vânătoare al lui Giurescu care îl însoțea în lupta dela Rahova, îi va învăța cum se iubește și slujește cu credință. Acest cănel găsind pe stăpânul său ucis, s'a așezat la capul lui ca un prieten și acolo veghind, a fost ucis de un glonț turcesc...”

Frumoasa poezie a lui Bolintineanu „Cănele și Soldatul”, care a fost scrisă înaintea războiului din 1877, își găsește acum înfăptuirea în nobila viață a maiorului Giurescu. Plămădirea mișcătoare a imaginației poetice, devine astfel pentru noi o realitate, o realitate mare, desăvârșită. Omul și cănele, acest admirabil animal care-și reneagă parcă și specia pentru a se devota stăpânului, își dau ultima suflare împreună. Maiorul Giurescu și Tirax vor rămâne ca două vie și alături simboluri: unul ca simbol al eroismului și abnegației, celălalt ca simbol al fidelității. Sub această formă cel puțin, tainele nedrepte ale morții nu-i vor mai putea lovi.

Sunt 35 de ani de când tunurile noastre au tăcut. Măne, poimăne, la noapte ori în clipa când eu aștern aceste rânduri, Regele nostru poate că și iscălește ordi-nul încercării lor din nou. Marea umbră a lui Giurescu, care în delirul iubirii de patrie își dă ultima suflare ca să resompere neatârarea țării lui, eucerind un mormânt în pământ străin ne va îmbălbăta din îndepărtatul timpurilor. Unele morți sunt chezașia vieții însăși. Giurescu și-a lăsat trupul în câmpiile bulgare, dar gloria a rămas a-Românilor!

„N. Rev. Rom.”

N. Em. Teohari.

Bibliografie.

Români din Țara Oltului. O mică monografie foarte interesantă despre satul Drăguș din Țara-Oltului. Autorul e tinerul savant român Vasile V. Hanuș, acum profesor la liceul „Mihailu Viteazul” în București. Această lucrare folcloristă împodobită cu 11 ilustrațiuni originale și cu o hartă a ținutului ne infățisează într-o expunere limpede, lapidară situațiunea geografică a satului Drăguș, apoi limba, portul, viața și sufletul românilor din acel sat. Autorul își va continua lucrarea sa și promite că în curând va apare un nou volum despre *graiul din Țara-Oltului*.

Prețul broșurei 1 leu și se poate procura la Tipografia „Cooperativa” Str. Belvedere 6. (București).

Pocăiții. În legătură cu notița din numărul nostru de Duminecă ni se anunță că părintele Dr. Sebastian Stanca preot Sebeșul-săseșe încă a pus sub tipar o carte despre pocăiți. Cartea e lucrată pe baza unui studiu de mai mulți ani. Toate amănuntele eresiei pocăiților le analizează în formă apologetică pe baza sf. Script., a sf. părinți, sinoadele ecumenice, canoanelor etc., luând în seamă și scrierile fundamentale ale acestei secte apărute în limba germană, engleză, maghiară și câteva și în

limba românească. Cartea e întocmită în special pentru preoții noștri și pentru cei ce doresc să lupte cu succes pentru stărpirea ereziei. Tratează: 1. Introducere. 2. Istoricul sectei, nazarineni, adventiști, sabatiști ect. și desebirile între ei. 3. Pocăiții noștri și credința lor. 4. Botezul. 5. Mirul. 6. Cuminecătura, darurile și jertfa. 7. Pocăinta. 8. Preoția, ierarhia bisericească, episcopi, presbiteri și diaconi. 9. Căsătoria. 10. Maslul și slujbele. 11. Tradiția. 12. Organizarea bisericeii (societatea). 13. Biserica (edificiu). 14. Intocmirile interne, podobe. 15. Icoanele. 16. Crucea. 17. Cultul îngerilor și al sfinților, Fecioara Maria. 18. Dumineca. 19. Naționalismul. 20. Abstenențele, militia etc. 21 Index biblic. 22. Bibliografie. Cartea cuprinde 18 coale de tipar și va costa 4 cor.

POȘTA REDACTIEI.

Dlul M. Simu. Oravița. Ceeace ai citit d-la e o schiță scrisă de un celebru autor american, care nu mai trăește. De unde să te putem noi pune în legătură cu cei ce-or fi urmat în ce privește **guturalul** sfaturile unui vestit scriitor umorist. Singura seapare pe care o cunoaștem e consultația medicală.

Dlul D. I. Vom eeli cele trimise și dacă vor fi bune le vom publica mai târziu căci multe își așteaptă răbdul. Mulțămiri pentru interesul ce ne arăți.

Dlul Traian E. Vintilă, Sibiu. De ce iscălești o filă volantă, când nu d-ta ești autorul ei? E un apel, care s'a publicat mai de multe ori.

Dlul V. C. S. Informează-te la consistoriu. — noi nu cunoaștem numărul din chestiune.

Dlul N. F. Nu cunoaștem adresa. E în București, probabil la ziarul „Minerva”.

Dlul S. M., Budapesta. Vlaicu nu ne-a mai scris de mult. Adresează-te la ori care din ziarele mari bucarestene. L. P. s'a oprit la Brașov, ofițerul dela graniț nelăsându-l să treacă în țară fără pașaport. Nu știu dacă mai e și acum tot acolo, căci nu ne-a anunțat.

Dlul N. Dimbciu, Mehadia. Am eelit și noi bădărăniile mojești din fițuca „A Nap”, le-am văzut apoi produse și de o altă fițucă din Arad, dar am socotit că e sub demnitatea noastră să ne mai oprim și asupra unor infamii atât de mărunte și de respingătoare. Ne-am convins chiar că și unșurilor li-e rușine de astfel de ineptii neputincioase, de astfel de ținșuri lamentabile ale unui substrat de invidie lașă. Aviațiunea ungurească e și așa obiectivul disprețului obștesc și dacă se găsește înfimi cărcotași de felul corespondențului dela „A Nap”, ei dau exemplul viu al inferiorității rasei ungurești. Lasă-i să latre, să măraie, să schium, să se svărcolească în neputința lor, — e cea mai potrivită pedeapsă pentru ei. Când îl admiri pe Vlaicu și cetești mândăriile din „A Nap”, adu-ți aminte de vorba — pare-mi-se a lui Vlaicuță — veșnic potrișit!

Măreț plutește printre veacuri
Mărețul dulce Eginescu
Iar jos cu-alui bagaj de fleacuri
Toncescu va fi tot Toncescu...

Măreț va pluti și Vlaicu prin apele văzului, în literaturile pistreilor scribi dela fițucile jidovești nu vor răsbate în înălțime.

POȘTA ADMINISTRATIEI.

Pavel Colariu. Oravița. Am primit 7 cor. abonament până la finea anului 1912.

Redactor responsabil: **Constantin Savu.**

Pianuri excelente, pianine și harmonii

cu prețuri ieftine se vând la

FARKASHÁZI și BIRO magazin de pian
BUDAPESTA, Váci-körút nr. 12.

Condițiuni favorabile de plătire. Schimburi de piano veșni

Turnătorie de fer și fabrică de mașini societ. pe acții în

Oradea-Mare (Nagyvárad) Óssi-tér.

Fabrică de mașini agricole, de pluguri și de șinuri pentru căi ferate înguste; construcții de fer, lucrări de comunicație, atelier pentru reparaturi, birou tehnic. (8 91-30) TELEFON n-rul 340.

Un tânăr român în vârstă de 26 ani căsătorit, absolvat școala de vierit și grădinarit, din Miniș cu praxă de un an caută

un post de vințeler

la un domeniu din România. Se pricepe bine și la vite, îndeosebi la cai, — fiind ca vâtaș 4 ani la Domeniul Coroanei din Sadova. A se adresa lui:

Grigore Suciș,
Cenadul-ungureșc (Magyar-Csanád)
(Sa 546—2) (com. Csanád).

Creșe pentru față, pudre

săpunuri, parfumerii etc. de vânzaro — mare asortiment — la drogheria și parfumeria **Török Andor és T-sa,** Arad Fő-tér.

(To 518)

Manuale folosite și noi

pentru toate institutele de învățământ precum și hârtie și recvizite de scris se capătă cu prețuri ieftine la librăria **Pichler Sándor,** Arad, Piața Libertății (Szabadság-tér) nr. 1. (P 307—100)

Aviz.

Vindem per vagon sau în mic ab gara Marosillye

Rachie de prune curată

(din prune bistrițe).

Rachia se poate fierbe și sub supravegherea cumpărătorului până la finea lunii Noembrie. (Pu 545—3)

„PRUNA”

societate pe acții industrială și comercială în MAROSILLYE.

Aviz.

Am onoare a aduce la cunoștința on. dame din Arad și provincie, că mi-au sosit noutățile de pălării de toamnă și iarnă, pe care le vând cu prețuri foarte ieftine. Magazin permanent de pălării de doliu. Execut totfelul de transformări de pălării, în timp scurt, cu prețuri foarte ieftine.

Roagă binevoitorul sprijin:

Amtmann M.
Arad, str. Zrinyi.

(A 398—10)

(Ba 116—280)

Gustați

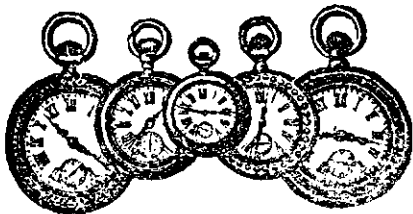
Berea **SLEPING-car** din fabrica „Bragadiru”.

CAROL ORENDI junior,

orologier și aurar.

ATELIER DE REPARAT OROLOGE ȘI BIJUTERII
NAGYVÁRAD, Teleki utca 24.

(O 190—80)

Reparaturi speciale de oroloage și bijuterii, pe lângă garanță. Atelier provăzut cu cele mai moderne mașini. Ține în depozit toate părțile constitutive existente de oroloage. Asigurarea oroloagelor și a sticlelor dela oroloage contra spargerii. Reparaturi de oroloage de precisiune.

Prețuri ieftine.

Lucrare escelentă.

Aviz.

Avem onoare a aviza mult onorații noștri mușterii cât și onoratul public, căci în magazinul nostru de ghețe se poate cumpăra totfelul de ghețe după moda cea mai nouă pentru domni, dame și copii cu cele mai modeste prețuri. Toate ghețele sunt fabricatul nostru propriu de mână, din cel mai bun material.

Vă rugăm a încerca și vă veți convinge.

Cu stimă:

A 521—25

Asociațiunea pantofarilor
(Arad) Czipészek Termelő Szövetkezete)

ARAD, Szabadság-tér nr. 14 „La cizma roșie”.
IUSTIN OLARIU, director executiv.

Atențiune!

50.000 perechi de ghețe!

4 perechi de ghețe numai cu cor. 7.90 Din cauza încetării plăților mai multor fabrici mari sunt nevoit a pune în vânzare numeroase perechi de ghețe cu prețuri foarte reduse. Deci, pun în vânzare, oricui, 2 perechi de ghețe pentru domni cu bandă, și 2 perechi, pentru dame, din piele brună ori neagră, cu talpă durabilă, foarte elegante, toate 4 perechile costă numai cor. 7.90 Expediere cu ramburs.

F. Windisch

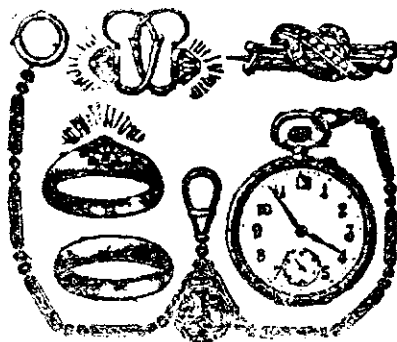
expo t de ghețe

KRAKOVIA—KRAKAU, nr. 3/50

Mărfurile necorespunzătoare le schimb, ori reântore (Vi 538) bani pentru ele.

A. Slepák, giuvaergiu și ceasornicar

Marosvásárhely, Széchenyi-tér 43. sz.

Mare asortiment în ceasuri de buzunar de aur, argint și nickel, în ceasuri de părete. Giuvaerice fine, cu briliante, obiecte de lux în argint și articole opice. În atelierul meu se reparaază ca nouă, lucrurile vechi, anume giuvaerice și ceasuri, pe lângă garanță. Prețuri solide! — Serviciu prompt!

În atenția pomicultorilor!

Ofer altol de pruni bosniace ca „Balkanska Carica” (Regina balcanului) și „Kraljica Bosne” (Regina Bosniei). — Altoiul de 2—3 ani cu coroană admirabilă e cel mai bun din diferitele soiuri de pruni. Poama e foarte mare, excepțional de dulce și foarte gustoasă. Se coace spre sfârșitul lui August, când se poate folosi ca deesert, pentru uscat, la fabricarea țuice și a sligovișului. — Prunii mei nu sufer de căderea frunzelor, (Polystigma rubrum) ca de regulă alte soiuri la cari în mijlocul verii cade frunza, pricinuind stricarea poamei. Acest soi a fost premiat în diferite rânduri, cu premiul întâi din partea guvernului. A fost premiat la expoziția milenară din Budapesta 1896 și la expoziția din Viena 1897 cu medalie de aur, la expoziția internațională din Paris 1900 cu medalie de argint și în fine la expoziția regnicolă din Bosnia și Erțegovina ținută la Sarajevo iarăși cu medalie de aur. — Pentru calitatea prunilor garantez

Sava T. Kojčić,

K 500) mare proprietar în Breška, Bosnia.

Radó Gyula

magazin de pardesiuri pentru dame

■ ARAD ■

Au sosit

noutăți de

toamnă și

de iarnă,

asortiment bogat:

Raglance engleze,

Pardesiuri moderne pentru dame,

Paltonașe de plisă,

Pardesiuri Brocca,

Paltoane pentru teatru,

Blane engleze,

Pardesiuri de lână,

Costumuri engleze,

Paltoane pentru fete,

Pardesiuri pentru copii,

Talii moderne,

Halaturi, jupoane, mod.

Haine și talii de doliu.

Prețuri fixe. Telefon 238.

(Ra 531—10)

Plugul „JURENAK”

brevetat

mecanism simplă,
 istebuire ușoară,
 regulare ușoară,
 cu aproape 50% ară mai mult,
 ” ” 30% reclamă mai puțină putere,
 este cel mai perfect și este plugul viitorului,

Catalog de prețuri trimite cu plăcere:

(Ju 425)

„Jurenák” szab. ekegyár részvénytárs. Marosvásárhely.

Un milion altoi de viie

Un soiurile cele mai distinse pentru vin și masă. — Viță americană cu și rădăcină și ochiuri pentru altoi din toate soiurilor se află de vânzare la pepinăria Domnului românesc din Babalna lângă Orăștie a cărui proprietar e Dr. Aurel Vlad.

Fiind pepinăria noastră bine îngrijită n'a fost atacată de peronosporă, altoii sunt foarte frumoși și dezvoltati la perfecție.

Pentru vița liferată din pepinăria noastră, garantăm că soiurile sunt curate după cum sunt notate în catalog.

Fie care viticultor și proprietar de viie să se adreseze cu toată încrederea pentru altoi de viță trebuincioși la jos semnata administrație fiind asigurat că vor fi serviți conștiințios, solid și prompt.

La cerere să trimite gratis și franco catalogul despre altoi de viie cu prețuri și cu îndrumări practice pentru plantarea și lucrarea nouelor vii.

Se primesc băieți de români la cursurile practice pentru altoi, de viță. Condițiunile de primire la cerere se vor trimite.

Administrația „Domeniului din Bobalna”

(A 539)

Babalna (u. p. Szászváros).

Pomana porcului

se ține în fiecare Sâmbătă la „Iános Vitéz” strada Weitzer Iános, palatul greco catolic. Bucătărie excelentă, mâncări gustuoase, vinuri curate de Ménes și Giroc. Serviciu conștiințios și prompt. Prețuri foarte ieftine.

Rog binevoitorul sprijin

cu stimă deosebită:

Stefan Sütő,
ospătar.

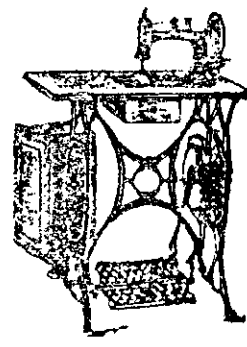
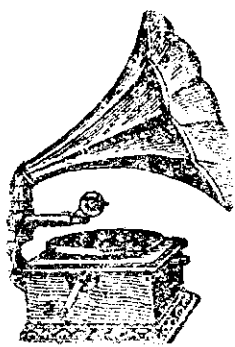
(S 522-3)

Cel mai mare magazin de blănărie
DUDÁS SÁNDOR Kolozsvár Unio-u. 12.

Își recomandă în atenția on. puble din localitate și provincie bogatul său aortiment de blănărie cu prețurile cele mai convenabile. Articole de fabricație proprie; mantale de blană, blane de călătorie, manșoane, boare, căciuli pentru domni și doamne, ultima modă și lucrata cu gust. Prețuri ieftine. Primește orice lucrări de blănărie pentru confecționare, căptușire, căptușirea și colierea mantalelor. Serviciu prompt și conștiințios. Numai marfă bună și execuție de I-ul rang. (Du 320-)

Cea mai ieftină sursă
 de cumpărat MAȘINI
 de cusut, BICICLETE
 : și GRAMOFOANE :

la

Katzky és T-sa, mechanic Timișșara-Cetate (Temesvár-B) Mercy-u 10.

Mare asortiment de plăci excelente; mașini de cusut, gramofone, dactilografe și biciclete se reparaază cu prețuri ieftine.

Urmașul lui **OLASZ ANDRÁS**
GROSZ FRIGYES LĂCĂTUȘER PT. ZIDIRI ȘI PT. LUCRĂRI DE ARTĂ
 ALBA-JULIA (Gyulafehérvár) V., str. Széchenyi nr. 7.

Execut tot felul de lucrări în bransa mea, și anume: aranjamente pentru zidiri, porti de fier, gratii, grilajuri pentru morminte, lucrări de lăcătușerie, acoperise de sticlă, reparări de mașini, zidiri pentru încălzit și cuptoare de fert, precum și reparări, obiecte de lux, etc. etc., cu prețurile cele mai convenabile și serviciu prompt.

Rog binevoitorul sprijin al on. puble.

Cu stimă: (O 183-30)

Olasz András

Hlobil János

Primul institut cu putere electrică în Lugoj pentru vâpsirea stofelor, curățirea chimică a îmbrăcămintelor — și spălarea cu aburi —

LUGOJ, str. Bisericii 6.

TELEFON: 218.

Primește totfelul de comanda pentru vâpsirea și curățirea hainelor de bărbați, dame și copii; precum și spălarea gulerilor, manșetelor, perdelelor și călcarea lor pe lângă prețuri ieftine. Comandele din provincie se execută prompt și conștiințios. (Ho 534-30)

Comandele cu poșta conștiințios și punctual.

Premiat cu medalia de aur.

Fondat: 1867.

EMERICH BOKODY și FIUL

Atelier de colorat și fabrică de curățire pe cale chimică
SIBIU—NAGYSZEBEN strada Sag nr. 32.

Recomandă colorarea și curățirea pe cale chimică a hainelor de dame și bărbați, perdelelor, lucrurilor brodate și de mână etc. în bucate gata sau desfăcute deolaltă, pe lângă o executare conștiințioasă și recunoscută de solidă.

Am introdus: desinfectarea și curățirea penelor, la caz de urgență în timp de 12 ore. (Bo 92-30)

Haine de doliu se execută cât se poate de repede.

Pisura proprie.

P. T.

Aduc la cunoștință mult stim. Doamne că mi-au sosit în depozit cele mai noue pălării elegante de velour, catifea, plisă și de păslă (Filz.). Recomand în atențiunea binevoitoare depositul meu de pălării asigurând de un serviciu conștiințios și foarte ieftin. Am în depozit și pălării de doliu.

Cu stimă: (L 526—)

Lázár Cz.

Salon de pălării pentru doamne

ARAD, piața Andrassy-tér.

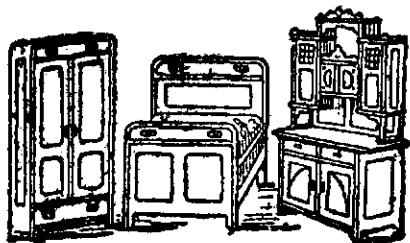
Mobile in toate stilurile • moderne
cea mai solidă executare

pe lângă garanță recomandă

EMIL PETRUȚIU

— fabrică de mobile —

— Telefon nr. 47 cu legătură în întreg comitatul. —

SIBIU

Salzgasse n-rul 37.

Expoziție de mobilă zilnic deschisă, fără silă de cumpărare.

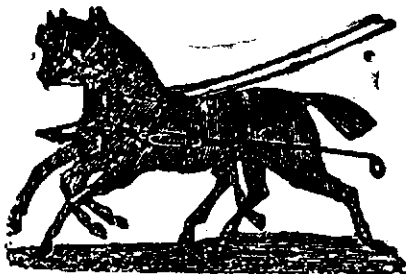
P 184-60

Atelier de curelărie,
șelărie și coferărie:

Orendt G. & Feiri W.

(odinioară Societatea curelarilor)

Sibiu—Nagyszeben,
Heltauerg. Str. Cisnădiei 45.

Magazin bogat în articole pentru căroțat, călărit, vânat, sport și volaj, poclăzi și procovături, portmonee și bretele solide și alte articole de galanterie, cu prețuri foarte moderate. Depozit permanent în curele de mașini, curele de cusut și legat, Sky (vârzobi). — Recomandă pe urmă cei mai buni jamperi de piele fabricație proprie, pentru călărit și militari, cari stau strâns lipite pe picior. — Reparările se execută prompt. Mare depozit de hamuri pentru cal dela soiurile cele mai ieftine până la cele mai fine, coperitoare (toluri) de cal și cofere de călătorie. — Comandele se efectuează conștiințios.

ATENȚIUNE!

Aduc la cunoștința on. public și a on. mei clienți, că în

atelierul meu de croitorie din ARAD, str. Hunyadi, nr. 3.

primesc spre executare tofelul de haine, uniforme pentru preoți, ofițeri și voluntari, precum și librete. Execuție elegantă, croiu modern. Experiențele îndelungate câștigate ca croitor la cele mai de seamă firme, precum și la firmele LEO FRANK și LUDOVIC. TOTH de INOKAI sunt o dovadă, că voi putea să satisfac tuturor pretențiilor celor mai delicate.

Roagă binevoitorul sprijin:

Windt Iános,

croitor pentru bărbați

Vi 377-10

Noutăți de ghete de toamnă.

Ghete de prima calitate, cu marca Salamander, pentru domni și doamne

Coroane 16-50 și 20-50.

Magazin special WEINBERGER JANOS

Ve 347-156 magazin de ghete

ARAD

TIMIȘOARA

bulev. Andrassy nr. 20

(Temesvár) Cetate-Belváros, Hunyadi-u. nr. 10.

NUMAI ÎN SALONUL DE MODE

GEORGE RUMMEL

SIBIU, HONTERUSGASSE Nr. 5

se execută costumele cele mai bune și strict englezești, precum și alte haine. Pune la dispoziția stim. dame cele mai nouă și clasice jurnale. Ori-ce comandă se execută în 8-10 zile. — La damele din provincie iau probe în 6 ore de două ori. Haine de doliu le execut în 12 ore. — Convingerea e siguranța cea mai bună! — Rugând sprijin

Cu stimă:

GEORGE RUMMEL

(Ru 66-30)

Nou atelier de croitorie pentru domni.

Aduc la cunoștința on. cunoscute și a onor. public, că am deschis

o croitorie modernă pentru domni

în plața Thököly nr. 2. (Casa Tabakovics). Pe baza experiențelor câștigate la diferite firme cunoscute din loc, sunt în plăcuta pozițiune să pot satisfac tuturor pretențiilor celor mai delicate ale on. mei mușterii.

Cu mustre fine de toamnă servesc cu plăcere.

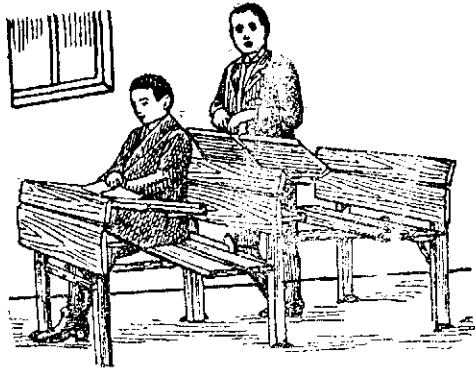
Rog binevoitorul sprijin:

Baranyi Ferencz,

croitor pentru domni.

[Ba 405-10]

Totfelul de
**mobile de fer și
aramă, matrațe,**

se vând cu prețuri fa-
vorabile la

CZELL și FRANCK
fabrică de mobile de fer, aramă și bănci pentru școli
BRĂȘOV.

Catalog de prețuri în limba maghiară și germană, se trimite gratis.

Bencsik Zsigmond în DEVA

Oferă: **Ghete americane și franceze** cusute cu mâna în atelierul propriu precum și **ghete gata**, format modern pentru bărbați femei și copii. **Galoși, ghete comoade și pentru gimnastică.** Mare magazin de gume renumite de Sullivan pentru tocuri la ghete și creme excelente. Ghete pentru picioare neregulate și bolnave le pregătesc după măsură.

La comanda din provincie este destul a se trimite o gheată folosită. — Serviciu :: prompt ::

Be 318

Dacă suferi în dureri de stomac,

dacă ești lipsit de apetit, dacă ți-e rea mistuirea sau dacă ai dureri cari provin din aceasta, cum sunt dureri de dinți, sgârsciuri, arsuri, apăsare, în stomac, iritație de vomare, greață, răgâieli, etc.

folosește:

**Purgativul de fier (epehajtó) de
Rozsnyai,**

care e cel mai bun mijloc pentru vindecare în vreme scurtă, chiar și în cele mai neglijate cazuri de boală.

1 sticlă costă 40 fleri; o duzină 4 coroane
80 fleri.

Se capătă la singurul preparator

**Farmacia
ROZSNYAY M.
A R A D.**

(Ro 227—104)

**Dacă voți să cumpărați
Tea și rum fin**

să vă adresați firmei

VOJTEK și WEISZ

în ARAD.

TEA:		RUM:	
	Cor.		Cor.
1 pachet mixtur ^a f. fină	—50	1/2 litru „Hungaria”	1:10
1 ” ” ” ”	1—	1 ” ” ” ”	2:20
1 ” ” ” ”	2—	1/2 ” ” ” ”	1:30
1 ” ” ” ”	lg. 2:50	1 ” ” ” ”	2:60
1 ” ” ” ”	—40	1/2 ” ” ” ”	1:80
1 ” ” ” ”	—80	1 ” ” ” ”	3:60
1 ” ” ” ”	lg. 4—	1/2 ” ” ” ”	2:70
1 ” ” ” ”	4—	1 ” ” ” ”	5:40
1 ” ” ” ”	6—	1/2 ” ” ” ”	3:70
1 ” ” ” ”	8—	1 ” ” ” ”	7:40

Comenzile făcute cu poșta se
expediază prompt.

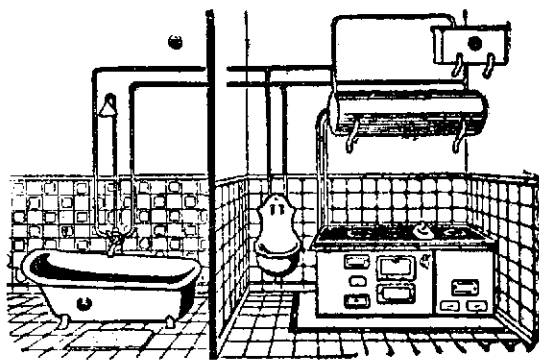
(Vo 500—)

Prețuri solide și ieftine!

Frații Klubitschko

atelier pentru instalațiuni electrice și de altă putere, apaducte, vane de scaldat, colorifer și canalizare. — Atelier de mașini, lucrări de aramă și lăcătușerie în SIBIU, Elisabetgasse Nr. 50

Rugăm on. public pentru încredințarea ori-cărei lucrări de branșe. Totodată ne luăm voia ai atrage atențiunea asupra

clouzetuli rezis-
tent la îngheț,

invenție proprie.
Brevetată sub
Nrul. 53932.

Are calitățile: 1. Se poate monta în orice loc, fiind eschisă posibilitatea de a îngheța apa. 2. Prin spălarea repede folosește apă puțină. 3. În urma construcției simple, funcționează sigur și îndelungat. Este îndeosebi de recomandat la casele vechi, deoarece introducerea se face cu mică cheltuială. — Este deci interesul proprietarilor de case ca să caute a-și aproviziona casa cu astfel de clozet. Instalateurilor și negustorilor dau rabat.

Ne luăm voia mai departe de a recomanda în atenția onoratului public: vase de aramă, căldări de aramă și picioare pentru căldări de tinichea.

Executare solidă la orice lucrare!

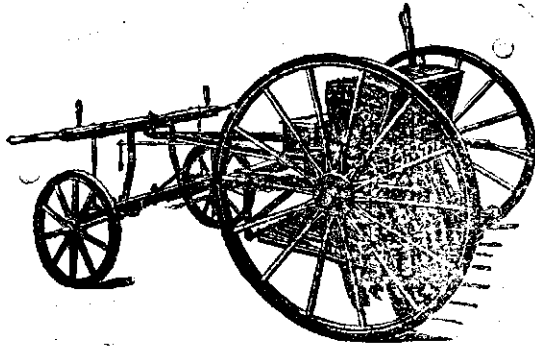
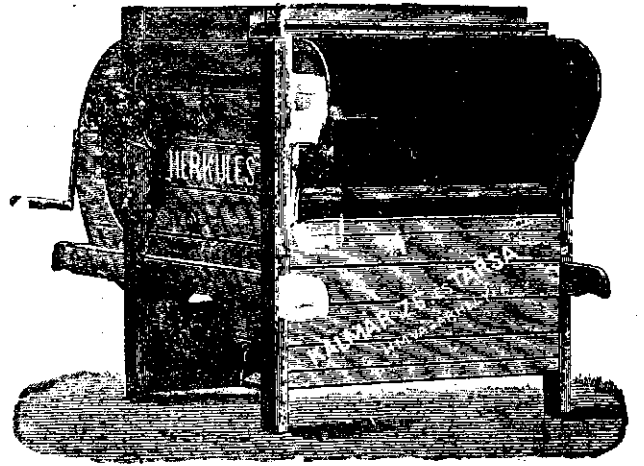
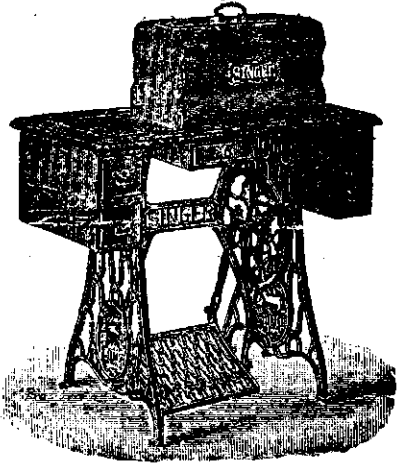
MAXIM I. VULCU

FABRICANT ȘI NEGUȚĂTOR DE MAȘINI

ARAD, Strada Fábrián László n-rul 5—6. Telefon nr. 608.

Atrag atențiunea on. public asupra marelui meu magazin de totfelul de mașini agricole cum sunt: mașini de sămănat, tree-rat, pluguri grape, preșuri, și mori de struguri, mașini de cusut.

Mai departe reconstruez tot felul de Locomobile să umble singure.

Capital social Cor. 1.200.000.

Telefon nr. 158.

Post sparcassa ung. 29,349.

Banca generală de asigurare societate pe acții în Sibiu — Nagyszeben.

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii:

PARTENIU COSMA, DIR. EXECUTIV AL „ALBINEI” și PREZIDENTUL „SOLIDARITĂȚII”.

„Banca generală de asigurare” face tot felul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. Mai departe mijlocește: asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grindinei.

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare” le face în condițiunile cele mai favorabile.

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbății de încredere ai societății. — Prospekte, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat. — Persoanele cunoscute ca vizitatori buni și eu legături — pot fi primite oricând în serviciul societății.

„Banca generală de asigurare” dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare fără deosebire că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cel interesat să se adreseze cu încredere la:

„Banca generală de asigurare” DIRECȚIUNEA: SIBIU—NAGYSZEBEN (CASA „ALBINA”).
AGENTURA PRINCIPALĂ PENTRU COMITATUL ARAD, BÉKÉS, CSANÁD, BIHOR, TIMIȘ, TORONTÁL, CARAȘ—EVERIN Arad str. Lázár Vilmos nr. 2. Telefon nr. 850.
(Ba 240—156)

PRIMA SOCIETATE DE CREDIT FUNCİAR ROMÂN DIN BUCUREȘTI

LISTA

de scrierile funciare 4% și 5% eșite la sorți la tragerea 27-a și a 62-a făcută în ziua de 1/10 Octombrie 1912. Aceste scrieri sunt eșite la sorți cu cuponul de 1 Iulie 1913 și se vor plăti al pari (sută în sută) la Casa Societății cu începere dela 1 Ianuarie 1913.

4%			5%															
à 5000 lei	à 1000 lei	à 100 lei	à 10.000 lei	à 5000 lei							à 1000 lei							à 100 lei
306	518	188	7	7906	10994	30743	45901	63661	36932	45922	52465	64309	72321	79625	90600	96322	8303	
316	519	544	67	7916	12616	30753	45911	63671	36942	45932	52466	64319	72331	79635	90610	96332	8343	
326	528	554	507	7926	12626	30763	45931	63681	36952	45942	52475	64329	72341	79655	90620	96342	8353	
336	529	564	517	7936	12636	30773	45941	63691	36962	45952	52476	64339	72351	79665	90630	96352	8363	
346	538	857	527	7946	12646	30783	45951	64806	36972	45962	52495	64349	73016	79675	90640	96362	8373	
356	548	867	547	7956	12656	30793	45961	64816	39706	45972	52496	64359	73026	79685	90650	96382	8383	
366	558	905	557	7966	12676	31201	45991	64826	39716	45982	56403	64369	73036	81504	90660	97301	8393	
376	568	965	567	7976	12686	31211	46305	64836	39726	45992	56413	64389	73046	81514	90670	97311	29603	
386	578	975	577	7986	18203	31221	46315	64846	39736	48303	56423	64399	73066	81524	90680	97321	29623	
396	588		587	7996	18213	31231	46335	64856	39746	48313	56433	64508	73076	81534	90690	97351	29633	
633	598		597	8008	18233	31241	46365	64866	39756	48333	56443	64518	73086	81544	91703	97371	29663	
653	910		5109	8018	18243	31251	46375	64876	39766	48343	56453	64528	73096	81554	91713	97381	29683	
663	920		5119	8048	18263	31261	46385	64886	39776	48353	56463	64538	73503	81564	91805	97391	33018	
683	940		5129	8068	18273	31291	46395	64896	39796	48363	56473	64548	73513	81574	91815	98614	33038	
693	950		5139	8078	18283	31307	46407	66407	39804	48383	56483	64558	73523	81584	91835	98624	33069	
918	960		5149	8098	27209	31317	46417	66417	39814	48393	56824	64568	73533	81594	91845	98654	33088	
3100	970		5159	8902	27219	31327	46427	66427	39824	48513	56864	64578	73543	82603	91855	98664		
3120	990		5169	8922	27229	31337	46437	66437	39834	48523	56874	64598	73553	82613	91865	98674		
3130	3019		5179	8932	27239	31347	46447	66447	39844	48533	56884	64602	73563	82623	91875	98684		
3140	3039		5189	8942	27249	31357	46457	66457	39854	48543	56894	64022	73583	82643	92005	125319		
3150	3059		5199	8952	27259	31367	46467	66467	39864	48553	56915	64632	73593	82653	92015	125329		
3170	3079			8962	27269	31377	46477	66477	39874	48563	56935	64642	74001	82663	92025	125339		
3180	3099			8982	27279	31387	46487	66487	39884	48573	56945	64652	74031	82673	92045	125349		
3190				8992	27289	31397	46497	66497	39894	48583	56955	64662	74041	82683	92055	125359		
				9222	27299	32252	51445	68018	40103	48593	56965	64672	74051	83921	92065	125369		
				9232	27405	32272	53402	68048	40113	48606	56975	64682	74061	83951	92095	125369		
				9242	27415	32282	53412	68058	40123	48616	56985	67608	74071	83961	93208	125379		
				9252	27435	32606	53422	68068	40133	48626	58403	67618	74081	84702	93228	125399		
				9262	27445	32616	53432	68078	40143	48636	58413	67638	74091	84742	93238	132405		
				9282	27455	32626	53442	68088	40153	48646	58423	67658	76208	84752	93248	132415		
				9292	27465	32636	53452	68098	40163	48656	58433	67668	76218	84782	93258	132425		
				9398	27475	32646	53482	68300	40173	48666	58443	67678	76228	84792	93268	132435		
				9407	27485	32656	53492	68310	40183	48686	58453	67688	76248	85206	93278	132445		
				9427	28203	32666	58632	68320	40193	48696	58463	67698	76258	85209	93298	132455		
				9447	28223	32676	58642	68330	41509	49501	58473	68107	76268	95216	93500	132465		
				9467	28233	32686	59405	68340	41519	49511	58483	68117	76278	95219	93510	132475		
				9477	28293	32909	59415	68350	41529	49521	59817	68127	76288	85229	93520	132485		
				9487	28807	32919	59425	68360	41539	49531	59827	68147	76298	85236	93530	132495		
				10201	28817	32929	59435	68370	41549	49541	59867	68157	76705	85239	93540	134401		
				10211	28827	32939	59445	68380	41579	49551	59887	68167	76735	85246	93560	134411		
				10221	28857	32959	59455		41599	49561	59897	68177	76745	85249	93570	134421		
				10231	28867	35703	59465		44629	49571	62024	68187	76755	85256	94905	134431		
				10241	28887	35713	59475		44639	49581	62034	68197	76765	85266	94906	134451		
				10251	28897	35723	59495		44649	49591	62044	69335	76775	85269	94925	134461		
				10261	30200	35733	60683		44659	51609	62054	69345	76785	85276	94926	134471		
				10271	30210	35743	60693		44669	51649	62064	69355	76795	85296	94935	134491		
				10281	30220	35753	62806		44679	52405	62074	69365	78404	85299	94936			
				10291	30230	35763	62826		44689	52406	62703	69385	78414	85414	94956			
				10904	30250	38788	62836		44699	52415	62713	69395	78424	85424	94965			
				10914	30260	38798	62846		45009	52425	62723	71517	78434	85464	94966			
				10924	30270	38800	62856		45019	52426	62733	71527	78444	90400	94975			
				10934	30280	38810	62876		45029	52435	62743	71537	78454	90410	94985			
				10944	30290	38820	62896		45049	52436	62753	71557	78464	90430	94986			
				10954	30703	38860	63601		45079	52445	62763	71567	78474	90440	94995			
				10964	30713	38870	63611		45089	52446	62773	71587	78484	90470	94996			
				10974	30723	38880	63621		45099	52455	62783	72301	78494	90480	96302			
				10984	30733	38890	63651		45912	52456	62793	72311	79605	90490	96312			

DIRECȚIUNEA.

TIPABUL TIPOGRAFIEI "CONCORDIA", ARAD.